N°. 257. VRIJDAG 28 OCTOBER. A°. 1859.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is *f* 24 's jaars of *f* 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaren en Postkantoren abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . *f* 1.—
Iedere regel meer . . . . - 0.20
Andere Advertentien per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJBLAD.

De Economiste Belge over onze Spoorwegen.

De *Economiste Belge* bevatte onlangs (8 October) een zeer dwaas artikel over den toestand der Hollandsche financiën. Het is inderdaad te bejammeren dat een in vele opzigten zoo teregt geacht blad zijne kolommen openstelt voor dergelijke scheeve voorstellingen, vooral waar het een land geldt, waarmede België door zoovele banden van natuurlijke ligging en druk verkeer is verbonden.

Het artikel vangt aan met een uitlokkende schildering van den boven mate gunstigen keer die gedurende de laatste jaren in den toestand van het Nederlandsche financiewezen heeft plaats gegrepen. Terwijl andere landen hun schuldenlast aanhoudend zien vermeerderen, en aan vermindering van belastingen niet kunnen denken, heeft Nederland een aanzienlijke som tot schulddelging kunnen besteden en terzelfder tijd belastingen afgeschaft.

Teregt wordt als de oorzaak van dien gunstigen toestand de opbrengst genoemd die uit de koloniën in de Staatskas vloeit. De invloed eener rigtige administratie op onze financiën wordt wel is waar geheel uit het oog verloren, ja stoutweg ontkend; — maar over het algemeen bevat dit eerste gedeelte niets wat niet door ieder — door den Nederlander niet het minst — met vrucht kan gelezen worden. De oogenblikkelijke toestand onzer schatkist is *éénig* in Europa; wij danken dien in de allereerste plaats aan de koloniën; niet genoeg kunnen die beide feiten doordringen tot het bewustzijn van geheel het Nederlandsche volk. Ze roepen ons luide toe, dat het onze pligt en ons belang is, aan de hoogste dankbaarheid de grootste voorzigtigheid te paren.

Nu zouden wij volgens den Economiste Belge, met onze amortisatie en daardoor mogelijke vermindering van belastingen kunnen voortgaan, ware het niet dat zich daartegen onoverkomelijke bezwaren hadden opgedaan. Die bezwaren, zij bestaan in niets meer of minder dan talrijke vertoogen door zekere vreemde Mogendheden tegen het volgen eener dergelijke handelwijze ingebragt; deze Mogendheden toch, buiten staat om aan haar eigen onderdanen vermindering van lasten toe te staan of zelf in de toekomst voor te spiegelen, zouden bevreesd geworden zijn voor den indruk dien de gelukkige toestand der Hollanders in het buitenland zou te weeg brengen. „Wanneer de Hollanders „zoo goedkoop werden geregeerd — zou dat bij „Franschen en Belgen niet den onweerstaanbaren lust „opwekken om even goedkoop te worden bestuurd? „Wat zou er dan worden van de staande legers en „van de bureaucratie, die twee steunpilaren van het „gebouw der beschaving en van de maatschappelijke „orde? Om kort te gaan, dan zou alles aan een „eind zijn. De handhaving — zoo al niet de vermeerdering — der belastingen in Holland en elders „is dus van belang voor de beschaving; en des noods „zou men haar kunnen eischen met het oog op de „blijvende belangen van Europa." Men gevoelt, dat de schrijver den spot drijft en de gelegenheid waarneemt om aan zijn afkeer van staande legers en bureaucratie lucht te geven. Wat de geheele redeneering betreft — de vertoogen der Mogendheden daaronder begrepen — wij kunnen daarin niets anders zien dan een grotesque en mislukte persifflage.

Het Hollandsche Gouvernement — dus gaat de schrijver voort — erkende de juistheid van de ingebragte bezwaren, en beloofde te zullen doen wat verlangd werd. Maar nu deed zich de moeijelijke vraag op: waar blijven wij dan met ons batig slot? Amortiseeren wij niet meer en verminderen wij de belastingen niet — waar moeten wij dan met ons geld heen? Twee plannen, nadat verscheiden andere als onuitvoerbaar waren verworpen, werden aannemelijk bevonden. Het eerste bestond hierin, om Amsterdam en Rotterdam geheel te vernieuwen en met Parijsche boulevards te verrijken en om verder het geheele land door het opwerpen van heuvels, het bouwen van kunstige rotsen, met de noodige waterpartijen en vooral watervallen, in een klein Zwitserland te herscheppen. Het andere plan was van minder vredelievenden en Arcadischen aard. Het strekte om Nederland in een geduchten staat van verdediging te stellen tegenover het altijd vijandige België, dat zich sedert lang gereed maakt, wraak te nemen over 1831; dat Antwerpen versterkt — niet tegen Frankrijk — dwaas, die het gelooft! — maar enkel en alleen tegen Holland; daarom honderd millioenen voor de versterking van Rotterdam, honderd andere voor die van de hoofdstad aangewezen; een vast legerkamp opgerigt tegenover dat van Beverloo; Monnikendam versterkt, zonder Edam te vergeten, en bovenal aan Schiedam gedacht!

Tusschen deze beide grootsche plannen nu schenen de Hollandsche Staatslieden te moeten kiezen, toen zich plotseling een derde ontwerp opdeed, dat talrijke publieke werken, spoorwegen en kanalen omvat. Dit ontwerp heeft de meeste kansen van welslagen; het wordt tamelijk juist beschreven en zeer onjuist beoordeeld. De schrijver keurt het af, dat de Regering zich de zaak der spoorwegen heeft aangetrokken. Hij beweert — schijnbaar in ernst — dat ook hier het systeem van het laissez faire toepassing had behooren te vinden; dat men de spoorwegmaatschappijen geene belemmeringen in den weg had moeten leggen, hetzij wat de keuze van haar bestuur, hetzij wat den duur der concessie, hetzij wat de bepaling der tarieven betreft. Hij is overtuigd dat de spoorwegen, aldus geheel en volstrekt aan de particuliere industrie overgelaten, niet alleen tot stand zouden komen, maar zelfs spoediger en beter dan thans met de hulp en de inmenging van Gouvernementswege het geval zal zijn. De Hollandsche Staatslieden — niet afkeerig van de Staatshuishoudkunde — zien dit ook wel in, maar ... de Regering heeft nu eenmaal te veel geld. Aan vermindering van belastingen is nu niet te denken; er moest dus een ander middel gevonden worden om zich van den overtolligen rijkdom te ontlasten. „En daarom gaan zij dien rijkdom onder „den vorm van subsidies en rentegaranties ter beschikking stellen der spoorwegmaatschappijen, daar „zij toch zeer goed weten dat dit een onfeilbaar „middel is om daarvan spoedig verlost te zijn. Men kan „dit zonder twijfel afkeuren; maar is het toch in „elk geval niet beter dat het Gouvernement zijn „overvloed aan spoorwegmaatschappijen wegschenkt „dan dat het dien, zooals zijne naburen, aan vesting„werken of watervallen verkwist?"

Aldus eindigt het zonderlinge artikel, dat met al zijn ironie in het buitenland toch wel niet veel anders zal te weeg brengen dan bestendiging van verkeerde begrippen, omtrent Nederland en zijn bewoners gevoed. Ware het niet in een blad als den Economiste Belge verschenen, wij zouden het der moeite niet waard geacht hebben, de aandacht onzer lezers op eene zoo onbeduidende bijdrage te vestigen. De toestand van Nederland, vooral wat de spoorwegquaestie betreft, wordt in het meest valsche daglicht gesteld, terwijl de schrijver op enkele plaatsen toont, beter te weten. En waartoe dat? Om vreemde Regeringen, die vestingen bouwen of steden vergrooten en watervallen maken (België-Frankrijk) met een smakelooze ironie te vervolgen. Van daar de twijfelachtige en dubbelzinnige lof, op het eind van het stuk aan Nederland gegeven.

BUITENLAND.

LONDEN den 26 October.

Uit het antwoord, namens den Secretaris van Staat voor binnenlandsche zaken op een deswegens aan hem gerigt schrijven gegeven, blijkt dat bij de Regering geen plan bestaat om, zoo als vermoed was, den achttienden verjaardag van den Prins van Wallis tot een algemeenen plegtigen vierdag te maken.

— Sir James Clark verlaat zijne betrekking als gewoon geneesheer der Koningin. Na het afsterven van dr. Malon was hij, nu 27 jaren geleden, door de Hertogin van Kent tot haren gewonen geneesheer benoemd en wijdde als zoodanig zijne zorgen aan de thans regerende Koningin van hare kindschheid af. Sedert zij den troon beklom was hij bestendig in hare omgeving, zelfs bij hare uitstapjes met het Koninklijk jagt. Ofschoon bij Hr. Ms. bevalling dr. Locock altijd geroepen werd, was het nogtans immer sir J. Clark die haar zijne zorgen wijdde. Hij was ook de lijfarts van den Prins Gemaal, en voortdurend die der Hertogin-Weduwe van Kent, en uitsluitend aan hem was de zorg voor de gezondheid der Koninklijke Kinderen toevertrouwd. Eenige jaren geleden stond hij eene zware ziekte door, en dit, in verband met zijnen vergevorderden leeftijd, heeft hem verpligt zijne bestendige aanwezigheid ten Hove op te geven. Dr. Boly, door hem zelven in al de bijzonderheden der eervolle maar verantwoordelijke betrekking ingewijd, heeft hem nu daarin vervangen.

— De minister Hertog van Newcastle heeft aan eene deputatie, die hem over de wenschelijkheid der herstelling van sir G. Grey als gouverneur der Kaapkolonie was komen onderhouden, te kennen gegeven hoe hij niet slechts in hunne zienswijze deelde, maar, bij eene in de maand augustus afgezonden depêche, het besluit van zijnen ambtsvoorganger krachteloos had gemaakt, ofschoon hij nogtans de gronden van dat besluit niet wilde afkeuren. Die depêche had sir G. Grey op zee gekruist, weshalve hij haar in de kolonie niet meer ontvangen kon, maar na zijne aankomst in Engeland was hem afschrift daarvan gezonden en zijn besluit werd nu onverwijld te gemoet gezien. Hij zelf moest nu beslissen of hij al dan niet als gouverneur naar de kolonie wenscht terug te keeren.

— De aangegeven waarde der uitvoeren heeft gedurende de maand september £ 11.631,426 bedragen, tegen £ 11,068,874 in dezelfde maand van 1857 en £ 10.713.765 in september 1858.

Gedurende de vorige maand zijn 3722 schepen, gezamenlijk van 963,692 tonnen, voor den buitenlandschen handel ingeklaard, tegen 3104 schepen, gezamenlijk van 791,886 tonnen, in september 1858. Uitgeklaard zijn in september laatstleden 4216 schepen, gezamenlijk van 987,401 tonnen, tegen 4471 schepen, van 996.044 tonnen, in dezelfde maand van 1858.

— De Morning Post behelst eene uitvoerige wederlegging der aanvallen, in den laatsten tijd door verschillende Fransche dagbladen tegen Engelands politiek ten opzigte van Italië gerigt, en, ofschoon het jongste artikel in den Constitutionnel de redactie van den Morning Post nog niet bekend kon zijn, zou men wat dat blad nu zegt tevens eene vooraf gemaakte wederlegging ook daarvan kunnen noemen.

Het ministerieel blad stelt op den voorgrond dat het de Italianen altijd genegen is geweest. Van den nieuwejaarsdag af, toen Keizer Napoleon de bewuste woorden tot den heer von Hubner rigtte, heeft de Post het Engelsch Kabinet aangemaand al zijnen invloed aan te wenden om Italië van het Oostenrijksch juk te bevrijden: meermalen heeft dat dagblad op de Oostenrijks-gezindheid van het Derby-ministerie gewezen en elke door de Franschen in Italië behaalde overwinning toegejuicht, als een stap nader tot de eindelijke bevrijding van dat Land. Het tegenwoordig Ministerie wordt beschuldigd niets voor Italië gedaan te hebben. Dit is onbillijk. Integendeel heeft het al zijnen invloed aangewend om Duitschlands deelneming aan den oorlog te verhinderen, en indien het de verdragen van Villafranca en Zurich bestrijdt, — wat men het insgelijks ten kwade duidt, — dan geschiedt dit omdat zij, naar zijne overtuiging, Oostenrijk, als het magtigst lid der Confederatie, een grooter overwigt in Italië kunnen verschaffen dan het immer bezeten heeft, en dat de herstelling der Hertogen, onder nog veel bezwarender omstandigheden dan vroeger voor de bevolkingen, het gevolg daarvan kan zijn.

Onjuist was het ook te zeggen dat de Morning Post Engelands deelneming aan een Congres niet heeft gewild. De Post had alleen verlangd dat Engeland vooraf de verzekering erlangen zou dat de Italianen in de vrije uitoefening van hunne reeds feitelijk verkregen regten zouden gelaten worden, welker bevestiging regtens Engeland tevens wenschte. Welken regeringsvorm zij ook kiezen, zij moeten slechts vrij in hunne keuze gelaten worden.

Ten slotte gelooft de Post dat de Fransche bladen in dit opzigt de staatkunde der Fransche Regering niet met getrouwheid uitdrukken. Keizer Napoleon heeft te veel voor Italië gedaan om niet te doen gelooven dat hij alles aanwenden zal om zijn werk te voltooijen. Engeland wil voor zich zelf geen roem uit deze zaak behalen; het laat er Frankrijk al de eer van over, en men mag vertrouwen dat de groote alliantie, die nu reeds sedert eenige jaren bestaat, nuttig zijn zal om het programma des Keizers zelven: „Italië voor de Italianen," te volmaken.

— In afwachting van den grooten maaltijd, door de Conservatieven te Liverpool aan lord Derby te geven, had dezer dagen in Essex eene vereeniging op kleinere schaal van aanhangers dier behoudende partij plaats. Zij was vooral daarom merkwaardig, omdat uit de redevoeringen van lord Beresford, een der steunpilaren van de zaak der oude Torypartij, genoegzaam bleek hoe die partij wel nog steeds digt aaneen is gesloten, maar echter bereid om, ter wille der gezamenlijk voorgestane zaak, inwilligingen aan lord Derby en de overige leden der nieuwe Tories te doen. Dit zoo zijnde zal de partij van lord Derby nog zeer krachtig in het Parlement kunnen optreden maar toch waarschijnlijk geene onverwijlde pogingen tot omverwerping van het tegenwoordig Ministerie aanwenden, omdat er nog finantiële en andere zaken zijn af te doen, wier regeling de Tories het liefst aan hunne tegenpartij willen overlaten.

PARIJS den 26 October.
(*Particuliere Correspondentie.*)

Ik geloof in staat te zijn u heden eenige volkomen officiële inlichtingen mede te deelen ten aanzien van de houding van Pruissen en Rusland in de Italiaansche questie. Men heeft mij als ontwijfelbaar zeker berigt dat er aan het ministerie van buitenlandsche zaken depêches zijn ontvangen van den heer Kisseleff, gezant van Rusland bij ons Hof, en van den heer von Schleinitz, eersten minister van Pruissen, door bemiddeling van den heer Pourtales, Pruissisch gezant te Parijs. De depêches zijn gelijkluidend en verklaren dat Rusland en Pruissen zich bepaald verzetten tegen de aanhechting der Midden-Italiaansche Staten aan Sardinië en hunne onvoorwaardelijke adhaesie schenken aan de grondslagen van het Congres, zoo als die tusschen Frankrijk en Oostenrijk zijn overeengekomen. Men staat mij in voor de naauwkeurigheid van deze mededeeling, welke u voorzeker wel door mij het eerst zal geworden. Het behoeft wel geen betoog dat de beslissing der beide groote Mogendheden van het Noorden een grooten invloed zal uitoefenen op de besluiten van het Engelsch Kabinet.

La Patrie logenstraft ten stelligste het berigt van een bezoek dat de Keizer van Oostenrijk in het midden der maand november aan Keizer Napoleon zou komen brengen.

Van zijne zijde verklaart de Moniteur dat een brief, gisteren door le Siècle medegedeeld, geteekend Lodewijk Napoleon Bonaparte en geadresseerd aan Paus Gregorius XVI, om dezen aan te raden van te berusten in de volledige splitsing van het wereldlijk en geestelijk gezag, geschreven is niet door den tegenwoordigen Keizer, maar door zijn broeder prins Napoleon, in 1831 te Forli overleden. Men begrijpt dat de Keizer de verantwoordelijkheid voor de denkbeelden, die in dezen brief zijn ontwikkeld, niet op zich wil nemen.

De navolgende inlichting komt mij niet onbelangrijk voor. De Keizer van Marokko, Sidi Mohammed, staat op dit oogenblik aan het hoofd van 50 000 man, die zeer goed gewapend zijn met Engelsche geweren en waarop hij volkomen rekenen kan. De Spanjaarden zullen dus niet slechts met de roofzieke kustbewoners te doen hebben, maar met de troepen van den Keizer zelf, hetgeen den oorlog van ernstiger aard zal doen zijn dan Spanje op dit oogenblik schijnt te willen gelooven. Er laat zich een langdurige strijd voorzien, zonder nog in aanmerking te nemen dat de Marokkanen gedurig hulp zullen kunnen vinden bij de Engelsche vloot, die hen van wapenen en ammunitie zal voorzien.

De positie van den heer Farini wordt met elken dag hagchelijker. Hij is omringd en als 't ware ingesloten door eene partij, bestaande uit 5 a 600 personen, en is in geene enkele zijner handelingen vrij. De Sardinische Regering denkt er over hem te doen vervangen, ten einde haren invloed in Parma te herwinnen, dat thans geheel ten speelbal strekt aan de republikeinsche partij.

Het beruchte protest van den heer Dupanloup, bisschop van Orleans, is in het Engelsch vertaald voor Ierland, in het Italiaansch, in het Spaansch, en in het Duitsch voor Beijeren en zuidelijk Duitschland. In elk van die talen zijn 500 000 exemplaren gedrukt. Ik behoef u wel niet te zeggen op wiens last dit is geschied en wie de kosten heeft betaald van dit werktuig eener onberekenbare propaganda. Het spreekt van zelf dat de Jezuiten hun bestaan en hunne magt bedreigd zien in den persoon des Pausen.

— Heden morgen ten 9½ ure is er Ministerraad te Saint Cloud gehouden.

— De Staatsraad heeft onder het voorzitterschap van den heer Baroche zijne werkzaamheden hervat.

— De grootvorstin Maria van Rusland wordt den 5 november eerstkomende te Parijs verwacht, waar zij tot den 20sten dier maand incognito in het hotel Meurice zal vertoeven, om zich vervolgens naar Compiègne te begeven.

— Den 31sten van deze maand zal de Minister van oorlog de levering aanbesteden van 2 200,000 kilogrammen salpeter ter raffinering. Niet algemeen bekend is het dat de afbraak van tallooze huizen, die in al de wijken van Parijs verdwijnen om den doortogt te banen voor de nieuwe fraaije straten, wordt afgewasschen en dat daardoor eene ontzagchelijke hoeveelheid salpeter wordt geleverd.

— De minister van Staat doet tegenwoordig eene kopie vervaardigen van de beroemde schilderij van Géricault, de schipbreuk van de Medusa voorstellende.

— Er heerscht een geweldige storm in het Kanaal, vooral op de Engelsche Kust. De zee is buitengewoon verbolgen, zoodat dan ook voor het oogenblik alle gemeenschap tusschen Calais en Douvres is afgebroken.

— Uit Turijn wordt geschreven dat de zending van den generaal Dabormida naar Parijs aldaar als mislukt wordt beschouwd en deze omstandigheid een somberen indruk op de gemoederen maakt. Wel verzekert de Minister dat hij bij Keizer Napoleon de meeste welwillendheid heeft ontmoet, maar voor ieder die wat dieper in de zaken doordringt is het blijkbaar dat zoowel de proclamatie van het regentschap als de bezetting van eenige plaatsen door Sardinische troepen bij den Keizer tegenstand heeft ontmoet. Wat de aanhechting der Romagna betreft, na de zending van den heer Dabormida schijnt men zelfs de gedachte daaraan te moeten opgeven. Alleen het versterken der bezetting in het Hertogdom Parma, ter voorkoming van verdere ongeregeldheden, schijnt door Keizer Napoleon als noodzakelijk te zijn erkend.

Alles bij elkander genomen begint de openbare meening zich te verzetten tegen de volslagene afhankelijkheid van Frankrijk waartoe Sardinië schijnt veroordeeld te zijn. Men verwacht alleen heil van een krachtig ministerie en men vindt dat het tegenwoordige ministerie niet krachtig is. De terugkeer van den graaf de Cavour aan het hoofd der zaken wordt elken dag luider gewenscht. Ook in het belang der veiligheid van buiten worden krachtiger maatregelen noodig geacht dan tot nog toe, o. a. tot uitbreiding van het leger in verband met de bescherming van Lombardije tegen een onverhoedschen aanval van Oostenrijk, zijn genomen. De beschuldiging van werkeloosheid wordt niet uitsluitend, zelfs niet in de eerste plaats, tegen den Minister van oorlog, den generaal de la Marmora, maar tegen het geheele ministerie gerigt.

Als een bewijs in welk eene groote mate men te Turijn van den wil van Frankrijk afhankelijk is, wordt de omstandigheid aangevoerd dat onlangs de Egyptische Regering aan die van Sardinië magtiging heeft gevraagd om op hare kosten in Piemont eene kanongieterij op te rigten. Frankrijk werd geraadpleegd, verzette er zich tegen, en de aanvraag van

Egypte werd zoo beleefd mogelijk afgewezen.

Het ministerie weet wel dat er ontevredenheid heerscht, maar houdt zich alsof het er niets van merkt. Intusschen is het juist om interpellatiën der Kamers te vermijden, dat deze nog altijd niet bijeengeroepen worden. Men zegt zelfs dat het vredesverdrag door den Koning zal geratificeerd worden, buiten de Kamers om, en uit kracht van de buitengewone magt waarmede hij bekleed is.

— Volgens berigten uit Napels van den 22 dezer wordt de toestand aldaar dagelijks erger. De agitatie op Sicilië is buitengewoon. De onlusten te Palermo hebben niet veel te beduiden gehad, maar zij zijn gevolgd door talrijke arrestatien en eigendunkelijke maatregelen die de bevolking uittarten. Onderscheidene personen, aan wie gratie was verleend en die verlof hadden bekomen om in het Land weder te keeren, zijn preventief in hechtenis genomen.

Het Corps diplomatiek is geenszins tevreden met den gang der zaken. De Engelsche ambassadeur moet o. a. het Hof harde waarheden hebben doen hooren. De prijs van het graan is gestegen sints de Regering het huis Rothschild met het doen van aankoopen heeft belast. Aan de makelaars is verboden granen in te voeren of te verkoopen.

Het Ministerie van oorlog legt eene groote werkzaamheid aan den dag. Er hebben te Munchen en te Weenen wervingen plaats voor rekening der Regering. Het leger der Abruzzen wordt van levensbehoeften en ammunitie voorzien. Het is verdeeld in drie korpsen onder het opperbevel van den generaal Pianelli, wiens wapenbroeders weigeren hem te gehoorzamen, op grond dat zij geen kennis hebben gedragen van deze keuze.

Men spreekt van een tweegevecht tusschen de generaals Pianelli en Vignia.

KEULEN den 26 October.

Gedurende de zeven eerste dagen na de plegtige openstelling, derhalve van 15 tot 22 october, is de nieuwe vaste Rijnbrug alhier door 53,652 personen, 5904 stuks vee en 5332 rijtuigen gepasseerd en heeft het passagegeld 953 daalders opgebragt.

Het Comitté voor het Schillersfeest alhier, aan welks hoofd de president burgemeester staat, heeft eene oproeping aan zijne medeburgers uitgevaardigd, waarin zij niet alleen tot deelneming aan de ophanden zijnde feesten worden aangespoord, maar ook en in de eerste plaats tot algemeene en krachtige stijving der kas van de Schillersstichting, reeds verscheiden jaren geleden gevestigd, om uit de renten der haar toevertrouwde gelden verdienstelijke maar in bekrompen omstandigheden verkeerende Duitsche dichters en letterkundigen of hunne nagelatene betrekkingen te ondersteunen. Het kapitaal van dat fonds is bereids tot 20,000 daalders gestegen.

— Zondag legde de Russische Keizer verscheiden bezoeken te Breslau af, onder anderen aan den Vorst Bisschop dr. H. Förster, die door ziekte verhinderd was geweest hem aan het station mede te verwelkomen.

Maandag voormiddag ten elf ure werd, ter eere des Keizers, eene groote parade gehouden, tot welk einde het exercitieplein en het daaraan grenzend gedeelte der openbare wandeling was afgesloten, zoodat de groote menigte toeschouwers aan de lijst eener schitterende schilderij deed denken, die zich binnen dat vierkant vertoonde. Eerst verschenen daar de Prins Regent, diens Zoon en de overige Prinsen van het Koninklijk Huis, met een zeer talrijk gevolg, allen te paard gezeten en door de troepen, onder het presenteren van het geweer, luid begroet. Kort daarna zag men den Keizer, met de hem vergezellende vreemde Vorsten en Prinsen, insgelijks door een groot militair gevolg omstuwd, voor het nieuwe paleis verschijnen. Gedurende de parade was het gejuich der troepen, tusschenbeide door het spelen van het Russisch volkslied afgewisseld, oorverdoovend. Toen het uhlanenregement, welks uniform de Keizer droeg, aan de beurt der inspectie was, wilde Z. M. het bevel over dit zijnen naam dragend regement van den Prins Regent overnemen, doch deze wees zulks beleefdelijk van de hand. Na den afloop der parade werd de Keizer het nieuwe paleis binnengeleid, werwaarts de met goud geborduurde standaard van het uhlanenregement werd overgebragt. De Prins Regent keerde nog eenige oogenblikken op de paradeplaats terug, om aan de generaals en stafofficieren zijne tevredenheid te betuigen.

Des namiddags werd op het slot een groote maaltijd gegeven, tot bijwoning waarvan 160 personen, waaronder de Prinsen, de ministers, gezanten, generaals en stafofficieren, waren uitgenoodigd. Na de voorstelling in den schouwburg nog ten deele bijgewoond te hebben, keerde het Vorstelijk gezelschap tegen negen ure naar het slot terug en reed van daar naar het station van den spoorweg, waar de Keizer, na eenige oogenblikken in de wachtkamer vertoefd te hebben, op de allerhartelijkste wijze van den Prins Regent, Prins Frederik Willem en de overige te Breslau aanwezige Vorsten afscheid nam, hetwelk hij, alvorens zijn rijtuig te bestijgen, op het bordes van het stationsgebouw andermaal van den Prins Regent deed, en daarna, met zijne doorluchtige begeleiding, de terugreis naar Warschau aannam. De Prins Regent en de overige Vorsten keerden toen, door de schitterend geïllumineerd Sehweidnitzer voorstad, naar het paleis en heden morgen naar Berlijn weder.

De veel besprokene ontmoeting tusschen de regerende hoofden der Pruissische en Russische Rijken (want voert de Prins Regent den titel ook nog niet, men kan hem toch, bij den ongelukkigen toestand waarin de Koning verkeert, gerust als zoodanig aanmerken), is dan nu afgeloopen, natuurlijk zonder dat men nog weten kan wat tusschen hen behandeld is. Veel reden bestaat er nogtans om te veronderstellen dat zij den grondslag tot eene naauwere alliantie tusschen Pruissen en Rusland gelegd hebben, eene toenadering die de goede verstandhouding tusschen Pruissen en Engeland geenszins benadeelen, zelfs veeleer daaraan dienstig zijn kan, om meer dan één misverstand tusschen de Hoven van Sint James en Petersburg, door Pruissens betrekkingen tot die beide Hoven, uit den weg te ruimen. Ten gevolge des vredes van Villafranca zijn de belangen der drie Mogendheden, zoo al niet dezelfde dan toch gelijksoortig geworden, en dat Engeland zijne stelling in de Middellandsche Zee door de zaak van Marokko bedreigd ziet, moet het tot eene meerdere toenadering tot Pruissen nopen. Ruslands eerste belang is het de Italiaansche zaken in dier voege geregeld te zien dat de Europesche vrede daardoor niet bedreigd wordt, en het gewapenderhand herstellen der Hertogen, hetwelk dien vrede geenszins bevorderen zou, zal het dus wel niet aanprijzen. Aangaande de zamenkomst te Breslau verneemt men voorts nog dat Keizer Alexander de eerste aanleiding daartoe gegeven heeft. Aanvankelijk wilde hij naar Berlijn komen, maar de voortdurende krankheid des Konings heeft zulks belet.

— Verscheiden Duitsche bisschoppen, waaronder die van Hildesheim en Spiers, hebben, bij herderlijke brieven, het houden van bijzondere gebeden voor den Paus, in diens tegenwoordigen bedrukten toestand, op alle zon- en feestdagen verordend.

— De voorgenomen zeereis van den Oostenrijkschen Aartshertog Ferdinand Maximiliaan en de Aartshertogin Charlotte schijnt zich zeer ver, zelfs tot Rio-Janeiro en andere belangwekkende punten buiten Europa, te zullen uitstrekken, en zal, naar gezegd wordt, acht maanden duren. Daaruit meent men in de eerste plaats te mogen besluiten hoe er geen plan schijnt te bestaan om dien Prins, zoo als nu en dan gezegd is, eerlang aan het hoofd van den Venetiaanschen Staat te plaatsen, ten andere dat in Oostenrijk eene hervatting van den oorlog niet waarschijnlijk wordt geacht, in welk geval een zoo nabij den troon staand Vorst, bovendien met het opperbevel over de zeemagt bekleed, zich wel niet zoo ver en voor zoo langen tijd zou verwijderen; ten ware, waarvan echter tot hiertoe nooit iets vernomen werd, eenig ernstig verschil in politieke zienswijze tusschen hem en het Keizerlijk Hof aanleiding tot die tijdelijke verwijdering mogt gegeven hebben.

Na door den Keizer in genade uit de Staatsdienst ontslagen te zijn, reist de baron von Hubner nu met zijne familie naar Venetië, om daar den winter door te brengen.

— Graaf Colloredo, die op zulk eene treurige wijze te Zurich is overleden, behoorde tot eene adellijke familie, welke in Oostenrijk in groot aanzien staat. De Graaf stamde af van het Zwabische geslacht der Waldsees, dat zich onderscheidde in de oorlogen in Italië in 1025. In 1807 geboren, betrad hij al spoedig de loopbaan der diplomatie, onder bescherming van Prins Metternich; zijne diplomatieke talenten en zijn edel karakter verwierven hem weldra eene hooge achting in Europa, en deden op hem de keus van de Oostenrijksche Regering vestigen, telkens wanneer er van moeijelijke zendingen sprake was.

Per Telegraaf.

BATAVIA den 7 September.

(Per Overland-Mail.)

Koffij *f* 33.

Suiker n.º 16 *f* 17.

Rijst. Blanke *f* 140.

Vrachten. Naar Nederland *f* 45, naar het Kanaal £ 1.5, naar China nominaal.

Wisselkoers. Naar Nederland *f* 104. Op Londen *f* 11½.

AANGEKOMEN SCHEPEN:

Staatsraad van Ewijck, F. de Winter,	Melbourne
Maria Agnes, B. ten Brink,	Amsterdam
Sara Alida Maria, S. Stapert.	dito
Helena & Anna, J. C. F. Lupcke Jr.,	King George's Sound
Waalstroom, P. W. B. Mellink,	Pembrey
Catharina Maria, J. A. Ballot,	Hong Kong
Henriëtte, J. van Loenen,	Amsterdam
Prins Veldmaarschalk, D. L. Immink,	King George's Sound
Neêrlands Koningin, G. Geerling,	Rotterdam
Argo, B. J. Scherpbier,	Amsterdam
Euterpe, A. Kuipers,	Rotterdam
Cosmopoliet,	....
Buitenzorg, H. H. Ruhaak,	Newcastle

LONDEN den 27 October.

Prins Frederik Willem van Pruissen en zijne gemalin (Prinses Victoria) worden in het begin van de maand november alhier verwacht.

Onder de geruchten die hier rondloopen behoort dat Keizer Napoleon een tegenbezoek zou brengen aan Koning Leopold en dat de Fransche Regering zich verbonden heeft om Spanje met krijgsmaterialen en geld tegen Marokko bij te staan.

De Times berigt, dat lord John Russell geweigerd heeft te antwoorden op eene vraag nopens het berigt van de Gibraltar Chronicle, volgens hetwelk Engeland aan Marokko heeft verklaard het geen hulp te kunnen verleenen; die weigering zou daarop gegrond zijn, dat de correspondentie met Spanje over de Marokkaansche questie nog voortduurt.

De Morning Herald beweert dat Engeland verpligt is om eventuele veroveringen van Spanje aan de Afrikaansche Kust tegenover Gibraltar te verhinderen.

De Royal Charter, uit Australië komende en met goud geladen, is gisteren op de Iersche kust verongelukt. Een aantal personen verloor daarbij het leven.

(*Latere depêche.*)

Men zegt nader dat bij het verongelukken van de Royal Charter ruim 400 menschen omgekomen en 75.000 oncen goud gezonken zijn.

Prins Napoleon is gisteren te Portsmouth aangekomen en zou denkelijk naar Brighton gaan.

PARIJS den 27 October.

Volgens depêche is de Spaansche Consul te Tanger woensdag, met zijn geheel gezantschaps-personeel, te Algesiras aangekomen. De Spaansche legermagt, voor de expeditie bestemd, wordt door le Pays gezegd 50,000 man sterk te zijn.

MARSEILLE den 26 October.

(*des avonds.*)

Wij ontvangen berigten uit Konstantinopel van den 19 dezer.

Vier hoofden van de zamenzwering tegen het leven des Sultans zijn ter dood veroordeeld, namelijk: Hussein Pacha, een kolonel, een mufti en een persoon, die belast was den Sultan te vermoorden. Dit vonnis heeft de bevolking onrustig gemaakt en aanleiding gegeven tot zekere spanning; op eene geheimzinnige wijze zijn bedreigingen van wraak aan het paleis gezonden. De uitvoering der vonnissen is geschorst.

De Sultan heeft aan de Ministers een schrijven doen toekomen, waarin hij hen berispt wegens de onvolledige wijze waarop de hervormingen worden tot stand gebragt.

De finantiële ongelegenheden zijn grooter dan ooit. Kepresli Pacha is gisteren geïnstalleerd geworden. De nieuwe vizier is een oud leerling der school van Saumur; hij heeft dus zijne opvoeding in Frankrijk genoten.

Men verwachtte eerstdaags eene Kabinetsverandering.

De invallen der Montenegrijnen zijn op nieuw begonnen. Zij hebben zich schuldig gemaakt aan verfoeijelijke wreedheden tegen de Turken. De commissie, belast met de regeling der grensscheiding, is als door een wonder aan den moord ontsnapt.

Een depêche deelt mede dat de zamenzwering, te Aleppo ontdekt, met kracht is onderdrukt. Er hebben talrijke arrestatiën plaats gehad.

FRANKFORT den 27 October.

Het voorstel tot volledige openbaarmaking der protocollen van den Bondsdag gaat van de Middelstaten uit.

BERLIJN den 27 October.

Volgens de Preussische Zeitung zijn de berigten in de dagbladen nopens de ontvangst der Toskaansche deputatie door den Minister van buitenlandsche zaken zeer onnaauwkeurig. De deputatie is niet officieel ontvangen, daar de Toskaansche Regering niet door de Pruissische wordt erkend. Het onderhoud was dus niet bestemd voor openbaarmaking en had een geheel privaat karakter.

MADRID den 24 October.

De Consul van Spanje te Tanger heeft den 19 dezer berigt gezonden dat hij die stad onmiddellijk zal verlaten. Er woeden hevige stormbuijen in de Straat van Gibraltar.

Er is bevel gezonden aan de troepen, bestemd ter aanvulling van het expeditieleger, om zich op marsch te begeven.

Men verwacht morgen het besluit waarbij de maarschalk O'Donnell tot opperbevelhebber van het leger wordt benoemd. Hij zal tegen het einde van de week uit Madrid vertrekken.

Er heerscht nog steeds de levendigste geestdrift.

MADRID den 25 October.

De oorlogs-operatien tegen Marokko zullen onverwijld aanvangen.

LONDEN den 27 October.

Koffij vast en meer gevraagd. — Thee flaauw. — Rijst kalm, bij zeer vaste prijzen. — IJzer. Schotsch Piek- 52/. — Oliën. Lijn- 28/; Raap- 39½. — Talk 59/6, 59/3, 59/. — Vee. Aan de markt waren 1510 Runderen, 61,180 Schapen en Lammeren, 260 Kalveren. Iets lager.

LIVERPOOL den 27 October.

Katoen. Afgedaan 10,000 b. a 1/16 d. hooger.

ANTWERPEN den 27 October.

Koffij en Suiker prijshoudend. — Granen. Tarwe *f* 12. Rogge *f* 7⅝.

BERLIJN den 27 October.

Rogge per Oct. 43½ th.; per voorjaar 42¼ th. — Olie per Oct. 10½; voorjaar $11\frac{1}{12}$,

MADRID den 26 October.

Spanje 1¾ pc. 32.90; dito 3 pc. 42.90.

PARIJS den 27 October.

Frankrijk 3 pc. 69.35; dito 4½ pc. 95. Cred. Mob. 776. Spanje 1¾ pc. 32⅞; dito binnenl. 3 pc. 42.

LONDEN den 27 October.

De 3 pc. Geconsolid. 95¾ a ⅞; Rusland 5 pc. 109¾; dito 4½ pc. 99. Spanje 1¾ pc. 32½ a ¾; dito Buitenl. 3 pc. 44 a 45; dito Cert. 4⅓; dito Amort. 10½. Portugal 3 pc. 45¼ a ¾. Mexico 3 pc. 22 a ⅛. Venezuela 4½ pc. 27½ a 28; dito Uitgest. 14¼ a ¾. Illinois Bonds 7 pc. 76 a 78.

WEENEN den 27 October.

Nationale Metalliek 5 pc. 75.30. Metalliek 5 pc. 70.50. Wissel Londen *f* 124.

FRANKFORT den 27 October.

Metalliek 5 pc. 52⅞; dito Nationale 5 pc. 58⅛. Spanje 1¾ pc. 31⅝; dito 3 pc. 41¼.

ANTWERPEN den 27 October.

Spanje 1¾ pc. 32; dito Binnenl. 3 pc. 41¾. Metall. 5 pc. 54½; dito Nation. 5 pc. 59½.

BINNENLAND.

'sGRAVENHAGE den 27 October.

Van Z. M. den Koning van Wurtemberg zijn voor H. M. de Koningin en voor Z. K. H. den Prins van Oranje onderscheidene prachtige geschenken alhier aangekomen.

— De graaf zu Solm-Laubach, vergezeld door den heer med. dr. Mess, geneesheer bij de gemeente zeebadinrigting, heeft gisteren de reis huiswaarts ondernomen. Hij bevond zich vrij wel en er bestond veel hoop, dat hij van zijne ziekte nog zal herstellen.

— Heden is als advokaat voor den Hoogen Raad der Nederlanden beëedigd de heer mr. A. C. G. J. baron van Hugenpoth tot Aerdt.

— Voor het Provinciaal Geregtshof in Zuidholland stond heden teregt L. van Swieten, arbeider te Wassenaar, beschuldigd van diefstal bij nacht op de aanhoorigheid van eene bewoonde huizing door middel van overklimming. Uit aanmerking van verzachtende omstandigheden requireerde de advokaat-generaal mr. François eene correctionele gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaren. Na de ambtshalve voorgedragen verdediging van den heer mr. de Fremery, is de uitspraak bepaald op heden over acht dagen.

— Door het bestuur der geneeskundige dienst is heden over de ziekenzalen in de Oranjekazerne alhier eene inspectie gehouden.

— Aanstaanden zondag zullen de repetitien aanvangen voor het eerste in dit wintersaizoen te geven concert van de Maatschappij „*de Toekomst.*"

— Maandag e. k. zal in den schouwburg op de Coolsingel te Rotterdam eene eerste voorstelling gegeven worden door het kinderpersoneel van den heer Verwoert alhier. Gisteren avond zijn door dat personeel in den Koninklijken Zuidhollandschen schouwburg drie vaudevilles uitgevoerd, die algemeene tevredenheid wegdroegen.

— Na den 11 tot en met den 26 dezer zijn te Scheveningen nog 51 haringschuiten aangekomen, die gezamenlijk 2,865,000 stuks steurharing en 152 ton pekelharing hebben aangebragt.

ROTTERDAM den 27 October.

De vijf en veertigste Algemeene Vergadering der afdeeling Rotterdam van het Nederlandsch Bijbelgenootschap werd heden avond in de Grootekerk der Nederduitsche Gereformeerde gemeente alhier gehouden.

De medebestuurder en secretaris des Genootschaps, ds. J. P. Müller, predikant bij de Doopsgezinde gemeente alhier, hield de opwekkende redevoering, en had tot onderwerp gekozen: *de Bijbelverspreiding een uitnemend wapen in den strijd van den Christen met de zonde in de wereld.* De spreker betoogde hoe wij, door de Bijbelverspreiding te bevorderen, medewerken: *a,* dat de wereld van hare zonde afdoende wordt overtuigd; — *b,* dat de wereld tegen hare zonde voor het vervolg wordt gewapend; — *c,* dat aan de Bijbelverspreiding van onzen kant datgene wordt toegevoegd, zonder hetwelk zij blijken zou een doode en weinig afdoende maatregel te wezen. — De Vergadering werd met gebed en toepasselijk gezang geopend en gesloten.

Aan het verslag, mede door den Secretaris in deze Vergadering uitgebragt, ontleenen wij het volgende: Het cijfer van de leden der afdeeling toonde eene vermindering aan van 7 leden. — Uit het hoofd-depôt zijn ontvangen 625 Bijbels en 1025 Testamenten (170 B. en 390 T. minder dan in 1857—1858). Uit het depôt te dezer stede werden afgegeven 662 B. en 1175 T. (16 B. meer en 245 T. minder dan ten vorigen jare), waarvan aan de depôthouders 332 B. en 897 T., aan heeren Assessoren der Bijbelvereenigingen, en ten deele voor nuttige doeleinden, 330 B. en 278 T. — Door de 619 leden werd bijgedragen *f* 3095. Door heeren Thesauriers der Bijbelvereenigingen werd als bedrag enz. in de kas der afdeeling gestort *f* 445.83, in de kas der Zondagscholen *f* 323. Als bedrag der koopsom van verkochte B. en T. werd ontvangen *f* 745.27½, aan rente *f* 2302.08, en onderscheiden giften en legaten, waaronder van N. N., door ds. H. L. Vinke, *f* 100: van wijlen mejufvr. J. W. Loethner, wed. den heer C. Bel, *f* 100; van wijlen den heer W. van Os een certificaat 2½ pc. N. W. S. a *f* 1000; van wijlen mejufvr. E. van der Ven *f* 50. — Aan het Hoofdbestuur werd overgemaakt *f* 3500, voor overbeschikte Bijbels *f* 155; het committé voor de landverhuizers werd met *f* 100, de commissie voor de Bijbellezingen met *f* 150 ondersteund; aan rentegevend papier besteed *f* 3712.29½; het saldo in kas bleef *f* 1465.67. — Het committé voor de landverhuizers blijft voortdurend werkzaam, doch zijn arbeid is uit den aard der zaak zeer beperkt. — De inrigting der Zondagscholen verblijdt zich in de belangstelling van velen. Bij het openbaar examen op 27 maart werden van de vrouwenschool ontslagen (met een kerkboek) 15 leerlingen, beloond 97; bij het examen op 25 september van de mannenschool ontslagen (eveneens met een kerkboek) 6, beloond 56 leerlingen. Het getal leerlingen bedroeg 289, waarvan 182 vrouwen en 107 mannen, 24 meer dan in het vorig boekjaar. — De Bijbellezingen in de kleine Schotsche kerk, waar in den afgeloopen winter het Evangelie van Markus werd behandeld, werden meestal getrouw bijgewoond, en zullen ook in het aanstaande saizoen, naar men meent te mogen onderstellen, met onverminderde belangstelling bezocht en voortgezet worden.

De staat van het Genootschap was gunstig. Het telt 6150 leden, 2535 begunstigers en 106 afdeelingen. Twee nieuwe afdeelingen werden opgerigt, te Loenen aan de Vecht en Zandpoort, en ook het getal van Bijbel-depôts bleef toenemend. Het getal van uitgereikte Bijbels en Testamenten klom tot 42293, waaronder 12174 Bijbels, 2598 Oude en 27521 Nieuwe Testamenten; totaal sedert 1816 741357, te weten: 228943 B., 24547 O. en 487867 N. T. Kosteloos aan 26 afdeelingen 2491 exemplaren. Aan giften werd ontvangen *f* 757.82½, aan legaten *f* 4804.29½; de inkomsten bedroegen *f* 102.032.85, de uitgaven *f* 81,196,24; (inkomsten *meer f* 22.234.86½, uitgaven *meer f* 18,344.09½); saldo *f* 20,836.67. Totaal bedrag van het kapitaal *f* 736,352.28. — Ter tafel lagen de Dajaksche spraakkunst en het volledig Dajaksch-Hoogduitsch woordenboek van den heer Hardeland; de taak, waartoe deze nu 10 jaren geleden door het Hoofdbestuur uitgenoodigd was, is daarmede geëindigd, en de heer H. op zijn verzoek eervol uit zijne betrekking tot het Genootschap ontslagen. — De heer Neubronner van der Tuuk, de afgevaardigde van het genootschap op Sumatra, is bezig met een woordenboek der drie hoofddialekten van het Battaksch en met eene Battaksche chrestomathie en spraakkunst, buiten en behalve de vertaling van de historische boeken des Bijbels. Ter perse is het Evangelie van Lukas, afgedrukt het Evangelie van Johannes, de boeken Genesis en Exodus en 150 bladzijden van het woordenboek. — De heer Matthes, van Celebes, is bezig met zijn Makassaarsch woordenboek (p. m. 900 bladzijden van 2 kolommen) — en zijne Makassaarsche chrestomathie; na zijne terugkomst op Celebes hoopt hij een begin te maken zoowel met zijne Makassaarsche als met de Boegineesche Bijbelvertaling, om later ook eene Boegineesche spraakkunst, chrestomathie en woordenboek in het licht te geven. De herziening der uitgave van het Javaansch N. T. gaat geregeld voort; bij eene oplage van 20,000 is reeds de helft van het werk afgedrukt.

Heden namiddag ten half drie ure is eene vrouw, die water wilde scheppen in de Leuvehaven nabij de Tarwenacker, in het water gestort en verdronken.

Men verneemt dat de ontwerpen van wet, uitmakende het 1ste boek van het wetboek van strafregt, en dat nopens de doorgraving van Holland op zijn smalst, nog vóór de beraadslaging over het ontwerp spoorwegen in de afdeelingen zullen worden onderzocht. Men verwacht alzoo dat de discussie over het ontwerp spoorwegen niet voor donderdag der volgende week zal kunnen worden gehouden.

Omtrent de reis en het verblijf van H. M. de Koningin der Nederlanden in Frankrijk vernemen wij de tegenstrijdigste berigten. Terwijl ons in een particulier schrijven wordt berigt dat H. M. eergisteren te Saint Cloud is aangekomen, meldt de Correspondance Havas dat H. M., na Arles en zijne historische monumenten te hebben bezigtigd, zich met de Groothertogin van Baden, die eergisteren morgen te Marseille is aangekomen, woensdag morgen ten acht ure heeft ingescheept op de stoomboot la Reine Hortense naar Nizza. De Correspondance voegt er bij dat H. M. door den prefect en den secretaris-generaal plegtig is gecomplimenteerd. Tegenover dit stellige berigt staat echter weder eene Parijsche correspondentie in het dagblad le Nord, waarin wordt beweerd dat de Corr. Havas verkeerdelijk de aankomst van H. M. te Nizza vermeldt, want dat zij zich op dit oogenblik te Saint Cloud bevindt om er eene week door te brengen. Volgens le Nord is het alleen de Groothertogin Stéphanie van Baden geweest, die Frankrijk is doorgereisd om zich naar Nizza te begeven.

Uit Petersburg verneemt men, dat de Keizer van Rusland, uit bijzondere genegenheid voor Z. K. H. den Prins van Oranje, hem een regement ten geschenke heeft gegeven, dat naar hem zal worden genoemd.

Het hoofdbestuur van de Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid heeft zich dezer dagen tot hare afdeelingen gewend, met uitnoodiging om mede te werken tot de verbetering en aanvulling van de opgaven omtrent de nijverheid hier te Lande, voorkomende in het onlangs door deze Maatschappij uitgegeven werk, getiteld: Staat van de Nederlandsche fabrieken, volgens de verslagen der gemeenten, die aan het Ministerie van Binnenlandsche Zaken worden gezonden. Gelijke uitnoodiging is door het hoofdbestuur gedaan aan de Kamers van koophandel en fabrieken.

— De sub-commissie te Schiedam van de Maatschappij van Weldadigheid is zamengesteld uit de heeren mr. G. C. Brillenburg, president; mr. P. Loopuyt, penningmeester; R. A. van Bol'es, secretaris; E. Kramers, ds. J. Overman, mr. P. Post Uiterweer, H. C. Rijnbende, leden.

— In de gisteren gehouden zitting van den Gemeenteraad van Amsterdam is o. a. behandeld een rapport der financiële commissie op voordragt van Burgemeester en Wethouders, betreffende de financiële regeling, voortvloeijende uit de openstelling van de begraafplaats buiten de Willemspoort. De heer Fabius zeide dat het hem leed heeft gedaan uit de voordragt

te bespeuren, dat Burgemeester en Wethouders het voor goed ophouden van het begraven binnen de stad afhankelijk maken van het lot van het bij de Wetgevende Magt aanhangige ontwerp van wet op het begraven en de begraafplaatsen. Afgescheiden van die nieuwe wet bestaat er immers een verbod om binnen de stad te begraven; de spreker wenschte dat Amsterdam eindelijk uit een exceptionelen toestand ten deze gerake en beval de zaak zeer ernstig in de aandacht van Burgemeester en Wethouders aan. Nadat eenige heeren hierover het woord gevoerd hadden, werd het rapport vervolgens aangenomen.

— Laatstl. maandag avond is door verschillende ingezetenen van Nieuwe Diep, benevens door de officieren der artillerie en infanterie, aldaar in garnizoen, een luisterrijk bal gegeven aan den état-major van het Russische schip Oleff en aan die van verschillende oorlogsbodems in die haven.

— De twee eskadrons van het 4de regement dragonders, te 's Hertogenbosch in garnizoen, zullen, naar men verneemt, in het begin der maand januarij eerstkomende naar hun vorig garnizoen te Leeuwarden terugkeeren.

— Ll. maandag werd het nieuwe armenweeshuis te Middelburg plegtig ingewijd en door de weezen betrokken. De heeren commissaris des Konings, burgemeester en wethouders dier gemeente, de leden van het burgerlijk armbestuur en de dames regentessen van het burgerweeshuis waren, benevens eenige anderen, tot bijwoning uitgenoodigd en meerendeels tegenwoordig. Ten half twee ure werden de weezen, door eene commissie uit het bestuur der godshuizen, uit het oude gesticht afgehaald en op feestelijke wijze in het nieuwe, thans met bloemen en vlaggen versierde gebouw, ontvangen. De voorzitter van het bestuur der godshuizen, de heer H. Rekker, begroette de kinderen met eene gepaste toespraak, waarin hij ook tot de verder tegenwoordigen het woord rigtte en menige bijzonderheid betreffende de verpleging der armenweezen in herinnering bragt. Deze rede werd door den heer burgemeester Bijleveld beantwoord, waarna de pastoor der R. K. gemeente en een der predikanten bij de Nederduitsche Hervormden, de laatste ook namens zijnen ambtgenoot bij de Luthersche gemeente, het woord voerden. Ook door een der weezen werd namens allen in hartelijke bewoordingen hulde gebragt aan genoemd bestuur; terwijl later allen een krachtig lied met orgelbegeleiding aanhieven. In den loop van den dag werden de weezen feestelijk onthaald.

— Men schrijft ons uit Biervliet: De zeven vereenigde polders dezer gemeente, nu uitwaterende op den verlammenden Brakman, hebben van de Staten van Zeeland magtiging bekomen tot het verleggen der uitwatering, door den Hoofdplaatpolder naar de Schelde. De aanbesteding van het nieuwe kanaal met de belangrijke kunstwerken zal spoedig plaats hebben.

— Naar men verneemt is de majoor, eerstaanwezend ingenieur te Neuzen, P. F. H. Mascheck, van het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs, verplaatst naar Gorinchem, om aldaar weder als eerstaanwezend ingenieur te fungeren, en zal de kapitein van gemeld korps J. H. A. Verduchène, eerstaanwezend ingenieur te Veere, de plaats aldaar overnemen van den majoor Mascheck.

— Eergisteren nacht is bij den landbouwer Prins te Driel brand ontstaan, waardoor zijne landhoeve met alle aanhoorigheden in de asch is gelegd. Men schat het bij deze ramp geleden verlies op meer dan *f* 20,000.

— Uit Apeldoorn wordt gemeld dat van het Wijselsche bosch tot aan het kanaal, gedeeltelijk voor rekening van Z. M. den Koning en gedeeltelijk op kosten van eenige belanghebbenden en dier gemeente, een grindweg zal gelegd worden. De lengte wordt geschat op p. m. 3 a 4000 ellen, en hierdoor hoopt men den arbeider in dezen winter werk te verschaffen.

Wij hebben heden avond onze Engelsche brieven en dagbladen van gisteren over Ostende niet ontvangen.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 28 October.

OVERLEDEN: J. C. Röder, man van P. Kathen, 56 j. — G. H. Ulrich, jm., 31 j. — C. T. den Heldt, d., 3 j. — J. C. Vromans, d., 2 m. — A. J. G. Crevecoeur, d., 9 m. — J. van Oosterum, d., 1 j. — C. Schepen, z., 2 m. — J. de Wilde, wed. C. van der Laar, 58 j. — M. T. Corbet, wed. J. Valkenburg, 61 j. — M. D. C. Genesis, d., 7 m. — D. Heykoop, z., 7 j. — H. Beunderman, man van J. Roesteen, 55 j. — P. van der Bijl, man van H. Verschoor, 45 j.

BEVALLEN: C. R. van de Goorbergh, geb. Schuller, d. — G. Rutten, geb. van Duyvenbode, d. — G. Bolk, geb. Nieuwland, z. — F. de Hard, geb. van Teeffelen, d. — J. Kley, geb. Barends, z. — A. de Wit, geb. de Klerk, d. — J. G. Moens, geb. Tromp, d.

Beurstijdingen.

AMSTERDAM den 27 October.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.,...	Werk. Schuld 2½ pCt.	64	64⅛	64
〃	dito dito 3 〃	76⅛	76½	76⅛
〃	dito dito 4 〃	96¾	96⅞	$96\frac{13}{16}$
〃	Amort-Synd...3½ 〃	94¼		
〃	Handel-Maats.4½ 〃			
〃	O. I. Leening 4 〃	96¼	96⅜	96¼
〃	Leen. Holl. Sp. 4½ 〃			
〃	Rijn-Spoorw..... 〃			
〃	Maats. v. Weld. 4 〃			
België,...	Cert. *Rothsch.* 2½ 〃			
Frankrijk,	Certificaten....3 〃			
Spanje,..	Buitenlands...1¾ 〃	31¾	$32\frac{3}{16}$	32
〃	dito 3 〃	43⅜	43⅝	43⅝
〃	Binn. a *f* 6000 3 〃	40¾	$41\frac{9}{16}$	41⅜
〃	Amort. Schuld........	$10\frac{7}{16}$	10½	10⅜
〃	Bew. v. Coup..........			
Portugal,	Oblig. ....3 pCt.	43⅜	$43\frac{9}{16}$	$43\frac{9}{16}$
〃	dito 1856/57..3 〃	$42\frac{1}{16}$	42¼	42¼
〃	dito Uitgest. ..	30⅛		
Rusland,	Obl. *Hope en C.* 5 〃	103⅛	103¼	
〃	dito 1828/29..5 〃	101⅜		
〃	Cert. 1831/33..5 〃	84½		
〃	dito 1840......4 〃	81¼		
〃	dito *Stieglitz*..4 〃	80⅛		
〃	dito d.° Nieuwe 5 〃			
〃	dito d.° 1855 N.5 〃	99¼	99⅜	99¼
〃	dito te Londen 5 〃			
〃	dito v. Assign. 6 〃	61⅞		
〃	Inschr. dito ...6 〃			
Polen,....	Aand. 1835.........*f*			
〃	Obligatien......4 pCt.	77½		
Pruissen,	Oblig.......... 4½ 〃	101⅛	101¼	
〃	Aand....... 3½ 〃			
Oostenr.,	Obl. *Goll en C.* 5 〃			
〃	dito dito 4 〃			
〃	dito Met. Oude 5 〃	$50\frac{15}{16}$	51½	51¼
〃	dito N. te Ams. 5 〃	70¾	70⅞	
〃	dito Nat. Met. 5 〃	55½	56	$55\frac{9}{16}$
〃	dito Metall.....2½ 〃	27⅛	$27\frac{7}{16}$	$27\frac{3}{16}$
〃	Wen. Ad. fl 250 4 〃	261		
Brazilië,	1824, £ 100, 5 〃	99½		
Equador,	£ 100...........1 〃	14¼	14⅝	
Venez.....	Obligatien......3 〃	26	26¼	
〃	Uitgestelde ....1½ 〃	13⅝	13¾	
Grenada,	Obligatien......3½ 〃	$14\frac{15}{16}$	15	
〃	Uitgestelde			
Mexico,..	Obligatien......3 〃	20¼	$20\frac{7}{16}$	
Illinois,	......................7 〃			

Rusland, Spoorw. Actien, volgef., 5 pc., 220½, 220¾. Weener Bankact. *f* 813, *f* 814. Denemarken 3 pc., 81¼. Brazilië, 1858, 4½ pc., 91½. Philad., bij Hope & Co., Lr. A, *f* 95¼. Louisiana, 5 pc., 101.

Beleening 3 pc., Prolongatie 3 pc., Disconto 3 pc.

Binnenl. fondsen als voren. Van buitenl. Spaansche willig en Oostenrijksche zeer flaauw.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 64. Spanje, 1¾ pc., 32; dito Binnenl. 3 pc., 41⅜. Oostenrijk Metall., 5 pc., 51¼; idem Nat., 5 pc., 55⅝.

ROTTERDAM den 27 October.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl....	Werk. Schuld 2½ pCt.	63⅞		
Spanje,..	Obl. 3 pCt. nu 1¾ 〃	31¾		
〃	Binnenl. a 6 m. 3 〃	40⅞	$40\frac{15}{16}$	40⅞
Portugal,	Obl. 1856 7/9. 3 〃	42⅛		
Rusland,	Obl. 1828/29..5 〃	101½		
〃	bij Stiegl. 1854 5 〃	90½		
〃	dito dito 1855 5 〃	99½		
〃	Spoorw. Aand. *f*	220½	221	221
Pruissen,	Obl...........5 〃	101⅛		
Oostenr.,	Obl. in Metal. 2½ 〃	$27\frac{15}{16}$	28	
〃	dito dito .... 5 〃	52⅛		
〃	dito N. te Ams. 5 〃	71⅛		
〃	dito Nat. Met. 5 〃	56⅞	$57\frac{5}{16}$	57
Venez.,..	Oblig. ....3 〃	25¾		
〃	dito.........1½ 〃	$13\frac{11}{16}$		
Grenada,	Obligatien... 3¾ 〃	15⅛		
Mexiko,..	Oblig. .... 3 〃	20½		

De beurs leverde heden geene variatien van groote beduidendheid op. Oostenrijksche waren met vrij geanimeerden omzet zeer vast in prijs, Spaansche daarentegen iets flaauwer. Van Zuid-Amerikaansche fondsen werden Venezuela's tot verlaagde prijzen verhandeld.

Het Commité der Effectenhandelaren,
H. A. MARCELIS, Secretaris.

Laatste prijzen ten 3 ure: Nederlandsche Werkelijke Schuld, 2½ pc., $63\frac{13}{16}$. Spanje, Obligatien 1¾ pc., 31⅞; dito binnenlandsche a 6/m., 3 pc., $40\frac{15}{16}$, $41\frac{1}{16}$, $41\frac{1}{16}$. Oostenrijk, Oude Metalliek, 5 pc., 51, 51¼, 51¼; dito Nationale, 5 pc., 56⅛, 56⅜, 56¼.

Handelsberigten.

ROTTERDAM den 27 October.

RIJST. Heden verkocht ca. 2000 b. Java, zijnde de wederhelft der lading Maarten van Rossem, tot *f* 7½.

TABAK. Heden werd de verkoop bekend van 25 v. Maryland ex Admiral, en van 23 v. dito ex Flora Mac Donald, en werden afgedaan 27 en 21 v. Virginie ex Casilda.

GRANEN. Tarwe, 158 ℔ Witb. Poolsche *f* 310; 163 ℔ Jar. Bov. Ris *f* 295. Boekweit, op 140 ℔ Vlaamsche *f* 180. Koolzaad, Overm. gestort £ 56.

SCHIEDAM den 27 October.

GRANEN. Verkocht: Rogge, 143 ℔ Archangel *f* 176 6/w.: 144 ℔ Libau *f* 182 cont.; 147 ℔ dito *f* 190 6/w., *f* 188 cont. Gerst, 128 ℔ Libau *f* 180 3/m.

MOUTWIJN per Ned. Vat zonder fust	*f* 14.—.
JENEVER, 〃 〃 〃 〃 〃	- 19.50.
Amst. proef, 〃 〃 〃 〃 〃	- 20.75.

alles zonder de belasting.

SPOELING, per Ketel .... - 0.50

DELFT den 27 October.

BOTER. Heden zijn de prijzen geweest *f* 58 a *f* 70. Ter markt zijn verkocht 69⅞ v.

GOUDA den 27 October.

KAASMARKT. Wegens de aanstaande groote Kaasmarkt op Woensdag den 2 November bedroeg de aanvoer slechts 25 partijen, die tot vorige prijzen verkocht zijn, men bespeurde iets betere stemming.

VEEMARKT. Met goeden aanvoer tot flaauwe prijzen verkocht.

AMSTERDAM den 27 October.

TABAK. Heden werden bij inschrijving afgedaan 298 p. Java P A Malang, per Oost-India Packet.

Van KRENTEN zijn 331 fusten en vtjs. Cephalonia per Frederike tot geheimen prijs verkocht.

BINDROTTING. Heden zijn ca. 24,000 boss. tot geheimen prijs omgezet.

GRONINGEN den 25 October.

GRANEN enz. De stemming onzer markt was willig en voor onderscheidene artikelen weer iets meer bedongen. Nieuwe Tarwe bij ruimer aanvoer goed prijshoudend; in Jarige bijna niets omgegaan: 127 a 130 ℔ Ommel. Roode *f* 8, *f* 8.20 a *f* 8.40, *f* 8.60; 127 a 130 ℔ N. dito dito *f* 7.90, *f* 8 a *f* 8.30, *f* 8.45, en 123 a 127 ℔ N. Old. dito *f* 7.25, *f* 7.35 a *f* 7.65, *f* 7.75. Rogge tot 10 c. verhooging goed te plaatsen: 116 a 123 ℔ Jarige en Pruiss. *f* 6.05 a *f* 6.65. Boekweit zeer begeerd en tot 20 c. verhooging vlug opgeruimd: 113 a 116 ℔ N. Zwarte Zand *f* 5.05, *f* 5.10 a *f* 5.45, *f* 5.50. Gerst met zeer genegene koopers wederom 10 c. verhoogd: 96 a 103 ℔ N. Winter *f* 5.40 a *f* 6.10. Dikke en Zwarte Voer-Haver meest in een doen; Witte Voer 10 c. meer bedongen: 75 a 82 ℔ Dikke Brouw *f* 3.70, *f* 4 a *f* 4.15, *f* 4.20; 65 a 68 ℔ Witte Voer *f* 3.20 a *f* 3.45, en 68 a 72 Zwarte dito *f* 3.20 a *f* 3.50. Paardenboonen in redelijke kwaliteit op *f* 7 gehouden. Gort wel zoo aangenaam: Grove niet aan; Puik *f* 9.25 a *f* 9.75; Parel per 100 Ned. ℔ *f* 12.25 a *f* 18. Koolzaad aan olieslagers iets hooger verkocht; knap Oldammer heeft *f* 11.15 opgebragt. Raapolie *f* 32.50. Lijnolie *f* 31. Raapkoeken *f* 65 gevraagd en *f* 63 geboden.

LONDEN den 25 October.

SUIKER. In veiling zijn verkocht ca. 440 v. Barbadoes tot 35/6 a 43/6; ca. 1700 v. W.-Ind. tot 31/6 a 39/; 68 v. Demerara tot 40/6 a 41/6; 4828 b. Bengaal tot 40/6 a 45/; 3495 b. Madras tot 24 a 27/, en 1200 b. Penang tot 27/ a 37/. De markt is levendiger met vaste prijzen. — KOFFIJ onveranderd; 150 b. Plantation Ceylon bedongen 67/ a 75/6. — Van SALPETER von'en 471 b. Bombay tot 24/6 a 26/6 en van RIJST 1310 b. Rangoon tot 5/6 a 6/ nemers.

ANTWERPEN den 26 October.

KOFFIJ prijshoudend met weinig handel. — Van SUIKER zijn 50/m. kil. Crushed afgedaan. — GRANEN. De markt blijft zeer vast, maar de omzet is zeer klein. — Van TERPENTIJNOLIE zijn 25 v. Amerik. afgedaan.

HAVRE den 24 October.

KATOEN geniet veel vraag, en er zijn 2563 b. tot vaste prijzen afgedaan. — KOFFIJ vast. Men meldt ons den verkoop van 3067 b. Rio tot fr. 67½ a 70, en 143 b. Haïti tot fr. 68. — In SUIKER en INDIGO ging niets om. — Van HUIDEN zijn verkocht 800 st. gez. Australische tot fr. 55. — RIJST. Voor 20 tiersjes Carolina betaalde men fr. 33.50.

HAMBURG den 26 October.

KOFFIJ. Omzet 2500 b. Santos tot 5⅝ a 6⅜ en 1500 b. Rio tot $5\frac{13}{16}$ a 6⅛. — RAAPOLIE per Oct. 24, per Mei 24.4. — ZINK. 1000 ctr. bedongen 13.6. — GRANEN. Tarwe stil maar onveranderd. Rogge vast.

NEW-YORK den 12 October.

Tegen verwachting is de houding in het begin dezer maand gedurende de vele betalingen die plaats hadden zeer gunstig gebleven en alles is prompt en zonder moeijelijkheden afgeloopen, waardoor de stemming der geldmarkt zeer gunstig is. De staat der Banken op den 8 dezer is als volgt:

Beleeningen.....	$ 177,211 627	verminderd	$	797.125
Spetie..........	〃 19,493,144	vermeerderd	〃	234,018
Papier in omloop.	〃 8,585,739	dito	〃	248,037
Deposito's.......	〃 69,501,207	verminderd	〃	1,310,898

Wel zijn er nog eenigen die het bedrag der beleeningen te hoog vinden, maar als men de staat der Banken in het zoo gunstige jaar 1855 vergelijkt met de bovenstaande zal men zeer veel overeenkomst vinden. De handel is stil zoo als gewoonlijk in dit saizoen en vooral in KATOEN was de omzet nog van weinig belang. De aanvoer van vreemde producten is nog zeer groot. Disconto voor oct. papier is 6 a 6½ % en voor langer papier 7 a 7½ %. — ASSCHEN. De exporteurs van Potasch hebben hunne meeste inkoopen in Mantical gedaan, waardoor de prijs hier 5⅛ c. geworden is. Paarlasch daartegen 5½ c. — KATOEN. In de afgeloopene week zijn 3000 b. afgedaan. De berigten uit Liverpool hebben de prijzen alhier gedrukt. De aanvoeren van den nieuwen oogst zijn belangrijk. — CACAO meer gevraagd met weinig voorraad. Voor Guyaquil vraagt men 16 a 18 c. — KOFFIJ. Rio stil maar prijshoudend. Andere soorten blijven gevraagd. — VERWHOUT verlaten en voor uitvoer niet te plaatsen. — GRANEN. De markt was flaauwer voor Tarwe maar is ten slotte weder vaster geworden met meer vraag voor uitvoer. Maïs gevraagd. Rogge 88 c. — HONIG vast met weinig voorraad en aanvoeren. Cuba noteert men 62½ a 63 c. — MEEL. De kwaliteit van den nieuwen oogst is zeer goed en de prijzen zijn iets beter met meer vraag en daardoor mindere uitvoer. — QUERCITRON la Philadelphia ontbreekt. — RIJST. Carolina gevraagd, la kwaliteit 4 c. — TERPENTIJNOLIE stil 47½ a 48 c. Voorraad 3000 vtjes. — HARST. Bruine moeijelijk te plaatsen, middelsoorten daarentegen beter. — TABAK. De stemming blijft vrij gunstig en alle soorten zijn gevraagd, vooral Havanna; Kentucky iets stiller maar onveranderd. — SUIKER vast en ¼ c. hooger met veel vraag. — WISSELKOERS op Londen 60 dagen 109½ a 110 c.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Aang.*
27 oct. *Stad Dordrecht* (st), Londen
Alexandrine, Titcomb, New-York
(Z. W. — W.)

Hellevoet. *Aang.*
27 oct. *Magnet* (st), Londen
Patras (st.), dito
Vertrokken.
Bankside, Wigzell, Lond.
Ornen, Sörensen, Leith
Urania, Mildenstein, Grimsby
Brandon, Murrow, Newc.
(Z. W.—Z. Z. W.)

Brielle *Aangek.*
27 oct. *Therese* (st.), Grangemouth
Seagull (st.), Hull
Enchantress (st.), dito
Vertrokken.
Seine (st.), Havre
Rainbow (st.), Londen
(Z. Z. W.—N. W.)

Maassluis (Z W) *Vertr.*
27 oct. *Warrior*, Smith, Snnderland
Svanen, Köster, Newc.
Princess Royal, Braham, Grimsby
Perlan, Pik, Hartlepool
Drei Enkel, Wittenberg, avontuur

Texel (Z. Z. W.) *Vertr.*
26 oct. *Ranger* (st), Londen (is uit zee teruggek.)

Vlie *Aangekomen*
24 oct. *Jacob*, Moens, Noordzee
Vertrokken.
24 *Amphion*, Fabrin, Christinestad
Tre Venner, Hansen, avontuur

Veere *Vertr.*
25 oct. *Dankbaarheid*, Stasse, (v. Middelb.) Newcastle

Vlissingen *Aang.*
26 oct. *Hendrika*, Vos, Londen
Cornelia, Nieboer, dito

—o—

New-York *Aangek.*
8 oct. *Dirk Hendrik*, Prins, Santos
Willem Frederik, Visser, Triëst
Uitgeklaard.
11 *Mary Ogden*, Loveland, Antwerpen

Gibraltar *Uitgekl.*
15 oct. *Westenschouwen*, Boon, (v. Galatz) Queenstown

Nantes *Uitgeklaard*
26 oct. *Bellamy*, v. Driesten, Amsterdam

St. Nazaire *Aangek.*
24 oct. *Auguste*, Dervé, Redon n. Amst.

Liverpool *In lading*
24 oct. *Eleanor*, Wright, Dordrecht

Portmadoc *Zeilkl.*
24 oct. *Westmoreland*, Evans, Rotterdam

Bristol *Aangek.*
24 oct. *Balmoral* (st.), Rott.

St. Michael's Mount
Op de reede ten anker.
23 oct. *Donna Johanna*, Borst, Maroïm, l. v. Falm., n. Bristol

Londen *Uitgekl.*
24 oct. *Wilhelmine*, Meijer, Antwerpen
Jantina Margrietha, Net, dito
Elisabeth Maria, Bok, Buenos-Ayres
Katrina, Waterborg, ...
25 *Ernestina Alida*, de Vries, Antwerpen

Lynn *Vertr.*
24 oct. *Fennegina Arentina*, de Jonge, ...

Newcastle *Uitgekl.*
24 oct. *Koogerpolder*, Teensma, Nysted
J. G. Coster, Hamlin, New-York
Seaflower, Barnsley, Rott.
Rosa, Besford, Schiedam
Vulcan, Gooding, Delfshaven

Cadsandria, Oomkens, Zierikzee

Shields *Vertr.*
24 oct. *Lady Mary*, Schied.

Boness *Vertr.*
22 oct. *Contender*, Ransom, Rotterdam
Eliza Hanson, Kendall, Rotterd.

Leer *Aangek.*
24 oct. *Anna Zekelina*, de Vries, Amst.

Gluckstadt *Aangek.*
24 oct. *Goede Hoop*, Greven, Steenwijk

Cuxhaven *Aangek.*
25 oct. *Minister v. Bosse*, Sissingh, Terranova
Vertrokken.
24 *Princess Royal*, Speckhahn, Batavia
Uit zee terug.
24 *Frouke Denekamp*, Heins, Dantzig n. Leer

Swinemunde *Vertr.*
24 oct. *Annegiena Elsina*, Kuiper, Amsterdam

Dantzig *Aangek.*
23 oct. *Anna*, Hoekstra, Zoltkamp
Arnold, Ebert, Amst.
Libra, Giezen, dito
Agina Undina, Brouwer, Schiedam
Vertrokken.
23 *Margar. Gesina*, Edema, Delfzijl
Georgina Wubbina, Heins, Leer

Pillau *Aangek*
22 oct. *Avontuur*, Spanjer, Rendsburg
23 *Geertruida Jacoba*, Potjer, Amsterdam
Martinus Heere, Mulder, Antwerpen
Heilina, Panjer, Newc.

Bolderaa *Aangek.*
21 oct. *Hermanna*, Veling, St. Petersburg
Telemachus, Hazewinkel, Antwerpen
22 *Preciosa*, Albers, Amst.
Vertrokken.
21 *Humboldt*, Wilde, Holland
22 *Geesina*, Mulder, Elseneur
Jacob van Cleef, Tholen, dito

Kroonstad *Vertr.*
19 oct. *Jeltina*, Schuur, Pernau

Gothenburg *Aang.*
21 oct. *Tobina*, Wortelboer, Blyth
Iduna, Holtz, Rotterdam
Jantina Alida, Texer, Amsterdam
Tjetske, Bos, Londen

Frederikstad *Aang.*
11 oct. *Menkina*, Oldenburger, Pekela
13 *Freya*, Torgersen, Holl.

Bergen *Aangek.*
13 oct. *Kong Sverre*, Schramm, Dordt
14 *Georg Sverdrup*, Berentsen, Amsterdam

Elseneur *Aang.*
23 oct. *Petrus Horreus*, Zwieting, Newcastle n. Koningsbergen
Gepasseerd.
20 *Jacoba Catharina*, Nieveen, Riga n. Holl.
Zeevaart, Landeweer, dito n. België

Holtenau *Aangek.*
24 oct. *Thekla*, Reemts, Lubeck n. Harlingen

Rendsburg *Aang.*
21 oct. *Vriendschap*, Gort, Holbeck n. Holland
24 *Gea*, Schuldt, Amst. n. Rostock
Jantina Gezina, de Haan, Odensee n. Rott.

—o—

Rotterdam 27 oct. Volgens particulier schrijven van kapt. K. J. Jonker, voerende het schip *Maria Elizabeth*, van hier naar Hong Kong, bevond hij zich den 29sten julij in goeden staat zeilende op 5° ZB. en 24° WL. Aan boord was alles in de beste orde.

Hellevoetsluis 27 oct. Het stooms. *Schiedam* ligt met averij onder de Goeree ten anker, om de schade zooveel mogelijk te repareren en morgen de reis naar Londen te vervolgen.

Brielle 27 oct. Het gestrande schip is heden nacht omvergevallen, zijnde de Eng. brik *Lily Dale*, kap. G. Bridle, v. Liverpool met zout naar Dordt bestemd. De epuipage is gered en alhier aangebragt door eene ijssloep.

Maassluis 27 oct. De bij den Hoek van Holland gestrande brik *Lily Dale* is geheel weg; de bemanning is door den Brielschen tonnenlegger A. Borstlap gered.

Helsingfors 24 oct. De Fransche brik *Pérignan*, kapit. Leprévost, v. Rouaan naar Kroonstad, is den 19 dezer bij Pallinge totaal verongelukt, doch het volk gered.

Dowlaw 20 oct. De smak *Arrow*, met tarwe en gerst v. Dantzig n. Leith, is den 17 dezer bij St. Abb's Head op de klippen geraakt en kort daarop verbrijzeld, doch het volk gered.

Hull 24 october. Het Engelsch schroefstoomsch. *Lord Raglan*, met stukgoederen van Rotterdam naar Newcastle, is hier heden door het van Rott. gearriveerde stoomschip *Seagull* binnengesleept. De *Lord Raglan* heeft bij het uitstoomen van den Briel gestooten en daardoor het roer verloren en andere schade bekomen. (*Hoofdzakelijk reeds vroeger gemeld.*)

Douvres 24 oct. Het Pruissisch schip *Active*, kapit. Stahl, van Newcastle naar Stettin, is den 21 dezer bij Flamborough gezonken, doch de kapit. en drie man der equipage zijn gered en alhier aangebragt. De stuurman, kok en een matroos zijn verdronken.

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 28 oct.: 1ste getijde 4 ure 44 min.; 2de get. 5 ure 8 min.

Arnhem. Waterhoogte 26 oct. 0.43 el.

Keulen. Rijnhoogte 26 oct. 4 v. 2 d. Rijnl.

—o—

Advertentien.

Voor de vele bewijzen van belangstelling bij gelegenheid onzer **25jarige Echtvereeniging** betoond, betuigen wij, ook namens onze Kinderen, onzen opregten dank.

Rotterdam 27 *October* 1859. Js. VAN LIMBURGH. J. C. VAN LIMBURGH, SLOOTMAKER.

Bevallen van eene DOCHTER *J. G. TROMP*, geliefde Echtgenoot van W. MOENS.
Rotterdam 26 *October* 1859.
Eenige kennisgeving.

Heden werd mijn Vaderhart wederom zeer getroffen door het afsterven van mijnen veel geliefden Zoon, GERRIT HENDRIK, in den leeftijd van 31 jaren, diep betreurd door mij, mijne Kinderen, Behuwd- en Kleinkinderen.
Rotterdam den 25 *October* 1859. J. S. ULRICH.

VERGADERING

van SCHULDEISCHERS in het **Faillissement** van de Wed. **B. R. VOS en Co.**, te Rotterdam, op Woensdag den 9 November 1859, des namiddags ten 2 ure, in het Geregtsgebouw aldaar, om te raadplegen over een door de Failliete aan te bieden **accoord.**

De Curator
Mr. C. M. VAN DER LEEUW.

Krachtens Bevelschrift van den Edel Achtbaren Heer Mr. H. A. A. VAN BERKEL, Regter-Commissaris in het **Faillissement** van **A. T. HALLENSLEBEN**, *Meubelmaker*, aan de Nieuwehaven alhier, worden de Crediteuren in gezegd Faillissement bij deze opgeroepen om op Dingsdag 15 November eerstk., des namiddags ten half drie ure, te compareren in het Geregtsgebouw, aan het Haagscheveer alhier, ten einde over te gaan tot de Verificatie hunner Schuldvorderingen.
Rotterdam 27 *October* 1859.
De Curator in genoemd Faillissement,
Mr. H. C. VERNIERS VAN DER LOEFF.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-REEDERIJ.

AFVAART *BOOMPJES.*

De DIRECTIE maakt bekend, dat de geannonceerde **Dienst** van ROTTERDAM naar MANNHEIM op **Zaturdag** den **29** en **Zondag** den **30** dezer ***geen plaats zal vinden.***

Door den verbeterden Waterstand is de **DIENST**, van af **Maandag den 31 October 1859**, voorloopig als volgt vastgesteld:

Dagelijks, met uitzondering van **Donderdag**, van ROTTERDAM langs NIJMEGEN naar MANNHEIM en tusschen gelegen Plaatsen, des morgens ten **8** ure.

Dagelijks, met uitzondering van **Donderdag**, van NIJMEGEN naar ROTTERDAM, des morgens ten **7** ure.

De Stoombooten dezer Reederij hebben op het Dek **Glas-Paviljoen** en ieder **twee Slaapkamertjes**, welke voor ééne Reis *af te huren* zijn.

		G. K.	V. K.
VRACHT:	Van ROTTERDAM naar NIJMEGEN....	*f* 1.80.	*f* 1.10.
	„ „ „ KEULEN.......	*f* 3.75.	*f* 2.35.
	„ „ „ MANNHEIM....	*f* 9.35.	*f* 5.85.

Nadere informatien zijn te bekomen bij de **Nederlandsche Stoomboot-Reederij** te Rotterdam.

In den jare 1800 negen en vijftig den vijf en twintigsten October,

Ten verzoeke van

1.º MARIA ELISABETH HOOGHART, Wed. JAN HOOGHART, zonder Beroep, te Amsterdam.

2.º HENDRINA JOHANNA HOOGHART, Wed. JURRIAAN PINGER, zonder Beroep, te Amsterdam.

3.º PETRUS JACOBUS PREYSLER, Zadelmaker te Amsterdam.

4.º HENDRINA MARIA CATHARINA PREYSLER, zonder Beroep, Ongehuwd, te Amsterdam.

5.º MARIA ANTHOINETTA ELISABETH PREYSLER, zonder Beroep, Ongehuwd, te Amsterdam.

6.º CORNELIA MARIA JACOBA PREYSLER, zonder Beroep, Ongehuwd, te Amsterdam.

de sub 4º, 5 en 6 genoemde Verzoeksters, zoo voor zich zelve als in hoedanigheid van Erfgenamen hunner op den 9den Junij ll. te Amsterdam overledene Zuster CATHARINA ANNA MARIA PREYSLER.

7.º MARIA ANNA FRANÇOISE HOOGHART, zonder Beroep, Ongehuwd, te Antwerpen.

8.º HENDRINA ARNOLDA BOR, Wed. HENDRIKUS, ook genaamd HENDRIK GIJBELS, zonder Beroep, te Amersfoort.

9.º ALIDA CATHARINA BOR, Wed. van den Wel Edel Gestrengen Heer WILLEM WEYMAN, zonder Beroep, te Amersfoort.

10.º Mr. ARNOLDUS HENRICUS BOR, Roomsch Catholiek Priester te Achel in Belgiën.

11.º THERESIA GEERTRUDIS BOR, Geestelijke Zuster te Doornik, in Belgiën.

12.º Mr. FRANCISCUS GERARDUS REYNIERUS HUBERTUS VAN LILAAR, Subst. Griffier bij het Provinciaal Geregtshof in Noord-Holland, als Curator over JACOBA BARBARA BOR, wonende te Amsterdam.

13.º FRANCISCA MARIA CLARA ANTOINETTA Baronnesse VAN GOLSTEYN VAN HOEKENBURG, Gehuwd, en bijgestaan door Mr. THEODORUS MARCELIS IGNATIUS ALLOUISIUS Baron VAN LAMSWEERDEN, Raadsheer in het Hof van Gelderland, te Arnhem.

14.º GEERTRUIDA BEATRIX MARIA HUBERTA VAN LILAAR, Gehuwd, en bijgestaan door den Heer ANTON HUBERT JODOCUS ROEFFS, Fabriekant te Gelderen in Pruissen.

15.º MARIA FERDINANDINA WILHELMINA HUBERTA VAN LILAAR, Ongehuwd, Meerderjarig, te Amersfoort.

16.º Mr. FRANCISCUS GERARDUS REYNIERUS HUBERTUS VAN LILAAR, voornoemd, te Amsterdam

Allen ten deze woonplaats kiezende ten Kantore van *JAN DIRK CASTANIEN, Procureur bij de Arrondissements-Regtbank van ROTTERDAM*, aldaar gehouden wordende wijk 11, n.º 23, die in deze voor hun in regten zal optreden.

Uit kracht van het Verlof verleend door de Arrondissements-Regtbank van Rotterdam.

Heb ik JOHAN COENRAAD LACH, Deurwaarder bij meergenoemde Regtbank, wonende te Rotterdam, gepatenteerd,

GEDAGVAARD:

GEERTRUIDIS HENDRINA PREYSLER, zich ook wel noemende of genaamd hebbende **HENDRINA GEERTRUIDA PRIJSSEL**, gehuwd of gehuwd geweest met *HENDRIK of HENRICUS ADRIANUS PETRUS VAN DEN BRAAK*, vroeger wonende te Gouda, wier tegenwoordig verblijf is onbekend, doende dien ten gevolge ten haren behoeve mijn Exploit op de wijze voorgeschreven in art. 4 n.º 7 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering, sprekende in het Parket van den Edel Achtbaren Heer Officier van Justitie bij welgemelde Regtbank met den Edel Achtbaren Heer Mr. J. H. W. SWELLENGREBEL, Officier van Justitie,

die het origineel met gezien heeft geteekend;

om te verschijnen op Woensdag den achtsten der maand Februarij achttienhonderd zestig, des voormiddags ten *elf* ure, ter Teregtzitting der Arrondissements-Regtbank van Rotterdam, gehouden wordende in het Paleis van Justitie aan het Haagscheveer aldaar, of alsdan geene Teregtzitting zijnde op de eerstvolgende;

ten einde:

Aangezien de Gedaagde in den jare 1800 zeven en twintig hare toenmalige woonplaats Gouda met haren man heimelijk heeft verlaten, zonder volmagt tot het waarnemen harer zaken en belangen achter te laten of orde op het beheer daarvan te hebben gesteld;

Aangezien er ruim een en dertig jaren sedert dat vertrek verloopen zijn en er in al dien tijd geen berigt van haar aanzijn of overlijden is ingekomen;

Aangezien de Eischers tegen de Gedaagde procederen tot verklaring van haar vermoedelijk overlijden, sedert ultimo December 1800 zeven en twintig;

Mitsdien alsnog aan gemelde Regtbank van haar aanzijn te doen blijken, haar tevens aanzeggende, dat, ingeval noch de Gedaagde noch iemand voor haar op deze dagvaarding mogt opkomen, en er alzoo van haar aanzijn niet behoorlijk blijke, door of namens mijne Requiranten zal worden geconcludeerd:

„ dat bij Vonnis der voornoemde Regtbank zal worden verklaard, dat er regtsvermoeden van der Gedaagde overlijden bestaat sedert ultimo December 1800 zeven en twintig.

En heb ik Deurwaarder, exploiterende zoo als boven is gezegd, Copiën van dit Exploit aangeplakt ter plaatse bij de Wet bevolen, hetzelve doen opnemen in de *Nieuwe Rotterdamsche*, *Rotterdamsche* en *Staats-Courant*, als zijnde de aangewezene Nieuwsbladen in Copie, gelaten aan den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie tot wien ik sprak.

De kosten zijn twee Gulden vijf en zeventig Cents, buiten de Verschotten.

(*get.*) J. C. LACH, Deurwaarder.

Gezien bij ons Officier van Justitie,
Heden den 25 October 1800 negen en vijftig.

(*get.*) SWELLENGREBEL.

Geregistreerd te Rotterdam den 25 October 1859, deel 80, f. 177, r. vak 1, een blad, een renvooi. Ontvangen voor regt *f* 0.80, voor 38 opcenten *f* 0.30½, zamen een Gulden tien en een halve Cent.

De Ontvanger (*geteekend*) VAN BERKEL.

Voor Copie conform,
CASTANIEN, *Procureur.*

RHUMES

Borst- en Keelaandoeningen.

50 Geneesheeren aan de Hospitalen van Parijs, Voorzitters en Leden van de *Académie de Medecine*, hebben de voldoende uitwerking van den **SIROOP** en **PATE DE NAFÉ** van DELANGRENIER en hare voortreffelijkheid boven alle andere Borstmiddelen bevestigd.

Depôt: Rue Richelieu, 26, te Parijs; te Amsterdam bij Mme. TENBACK, Vijzelstraat, en te Rotterdam bij den Heer **VAN SANTEN KOLFF**, Apotheker.

MANUFACTUREN EN MODES.

Bünnekamp & Mähler,

op de GROOTE MARKT, Hoek van de *Nieuwstraat*,

HEBBEN ONTVANGEN DE NIEUWE

WINTER-MANTELS,

Sorties de Bal, Châles en Châles-Longs

IN VERSCHILLENDE GENRES.

Een Fraai en Groot Assortiment der NIEUWSTE

ZIJDEN, WOLLEN EN ANDERE STOFFEN VOOR ROBES,

benevens vele andere Artikelen voor het Winter-Saisoen.

BAHLMANN & Co.,

op de HOOGSTRAAT en STEIGER,

nemen de vrijheid aan hunne geachte Begunstigers kennis te geven, dat hun MAGAZIJN weder RUIM is GEASSORTEERD in de

NIEUWSTE NAJAARS- EN WINTER-ARTIKELEN,

en dat zij onder anderen hunne

VOLLEDIGE EN FRAAIJE COLLECTIE

PARIJSCHE MODELLEN VAN MANTELS

AAN DE KEUZE DER **DAMES** BIJZONDER GELOOVEN TE KUNNEN AANBEVELEN.

MAATSCHAPPIJ

VAN

LEVENSVERZEKERING,

GEVESTIGD TE

ROTTERDAM en 's GRAVENHAGE,

goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van den 10 *Junij* 1840, *Staatsblad n.º* 43.

Op den 23 Julij jongstleden is te Rotterdam de

23ste Jaarvergadering

dezer Maatschappij gehouden, in welke de **Jaarlijksche REKENING** en **VERANTWOORDING over 1858,** alsmede de **BALANS**, den stand dezer Maatschappij op 1 Januarij 1859 aanwijzende, door het Bestuur aan Heeren Commissarissen en de Commissie der Leden van Toezigt uit beide Afdeelingen is overgelegd en goedgekeurd.

Uit deze Stukken is bij vernieuwing zoowel de *naauwlettende zorg van het Bestuur* als de *gunstige toestand dezer Maatschappij* gebleken, zoodat Directeuren allezins de vrijheid hebben, bovengemelde Inrigting aan de opmerkzaamheid van het Publiek aan te bevelen, vooral ook op grond harer soliditeit en de betrekkelijk geringe Bijdrage, waarvoor, bij overlijden van de Deelnemers, aan de daartoe aangewezen Personen eene **Uitkeering** in ééns geschiedt, welke, naar mate van de Deelneming, de Sommen van ***f 50 — f 3000*** kan beloopen.

Rotterdam en 's Gravenhage den 26 *October* 1859.

De Directeuren:
P. K. GÖRLITZ, }
F. H. BATENBURG, } te Rotterdam.
S. ESSENIUS GREEFF, te 's Gravenhage.

De Agenten dezer Maatschappij zijn:

De Heeren C. J. Ebeling, te Amsterdam; W. B. de Bruyn, te Amersfoort; F. O. Gautier, te Breda; G. Boet, te Delft; F. J. v. Scheers, te Dordrecht; C. Breevelt Schuitemaker, te Edam; J. J. v. d. Bosch, te 's Gravesande; C. J. Visser, te Goedereede; J. Lansen Croin, te Sluis in Zeeland; W. J. Elsenhorst, te Haarlem; J. du Saar, te Harlingen; G. Freislich, te Hasselt in Overijssel; J. Graat, te Willemsoord; G. Posthumus, te Joure; A. de Mare, te Leyden; L. Harmenzon, te Leeuwarden; J. L. Heymeriks, te Maastricht; H. v. Roijen, te Mijdrecht; A. H. Haentjens, te Nieuwesluis; A. F. Aarts, te Nijmegen; D. v. d. Tas *Lz.*, te Schiedam; Koning & Co., te Texel; Cock & v. d. Tou, te Utrecht; J. M. Lagerwerff, te Vlaardingen; D. van Sijll, te Zwartewaal; J. G. Bethe, te Zierikzee.

SPREKEND MUZIEKBORD.

Dit INSTRUMENT, eerst kortelings uitgevonden, vindt algemeenen bijval en kan als hoogst nuttig geacht worden bij het Zang-Onderwijs; in een oogopslag toch kan de Leerling alles duidelijk gemaakt worden. Dit Muziekbord is te bezigtigen en te bekomen met eene **gedrukte Verklaring** bij den Ondergeteekende, die nog steeds voortgaat met den **Uitverkoop** van **MUZIEK-INSTRUMENTEN tot veel verminderde Prijzen**: zijnde nog een groote Voorraad van de volgende Artikelen bij hem voorhanden, te weten: Nieuwe en Bespeelde PIANINO'S en PIANO'S, SERAPHINE en andere HUISORGELS, ook **in Huur** verkrijgbaar; Opstaande DRAAIORGELS, zeer geschikt voor Scheepsgebruik, PAUKEN, CONTRABASSEN, CELLO'S, ALTO'S, GUITAREN, VIOLEN, waaronder beste Oude **Cremoner** en andere beroemde; alle Soorten van HARMONICA'S en BANDONIONS, CLARINETTEN, FLUITEN, HOBO'S en FAGOTTEN, Spelende en andere HUISKLOKKEN en PENDULES, ook bruikbaar voor Schepen; groote SCHILDERIJEN met Speel- en Luidewerk; alle Soorten van SPEELDOOZEN, waaronder eene met Fluitwerk, buitengewoon fraai en waarvan geen tweede voor het tegenwoordige in Nederland bekend is. **Repareert** en **Stemt** ook alle bovengenoemde Instrumenten, waarmede hij ook na finalen Uitverkoop blijft voortgaan, waarvoor hij zich minzaam blijft aanbevelen. Adres: Muziek-Magazijn, aan den Steiger te Rotterdam, bij

F. WEINREICH. Brieven *franco.*

PS. Zijn nog te verkrijgen *Engelsche* PIANO-SNAREN en *Italiaansche* SNAREN voor alle Strijk-Instrumenten, en zijn bij hem te bevragen fraai Uitzigt hebbende Gestoffeerde **KAMERS** met **Alcoven,** *TE HUUR* tegen **November.**

STOOMBOOTVAART

TUSSCHEN

ROTTERDAM en HULL.

Voor PASSAGIERS en GOEDEREN.

De Rader-Stoomboot **SEA GULL,** Kapitein **R. M. Sawyer,** vertrekt van **ROTTERDAM** naar **HULL** ZATURDAG den 29 OCTOBER, des voormiddags ten **tien** ure.

Adres bij *J. B. CROL & Co.*

ROTTERDAM EN GRANGEMOUTH,

in directe verbinding met **GLASGOW,** door het **Forth- en Clyde-Kanaal.**

Voor Passagiers en Goederen.

Het Stoomschip **THERESE,** Kapitein **Allan Bruce,** vertrekt van hier naar **GRANGEMOUTH** ZATURDAG 29 dezer, des morgens vroeg.

Adres bij *D. BURGER & ZOON.*

Een IEDER wordt verzocht

GEEN CREDIET

te verleenen aan de **EQUIPAGE** van het Pruissisch Barkschip DIE BRAUT, Kapit. **A. F. Neumann,** als zullende daarop, zonder voorkennis van gezegden Kapitein, **geene betaling** geschieden.

Openbare Verkooping.

De Notaris Mr. *J. VAN ANDEL*, gevestigd te Mijnsheerenland, is voornemens op 4 November aanstaande te Veilen, en 18 November daaraanvolgende bij afslag te Verkoopen, in het **Hof van Holland,** in het Kromhout te Dordrecht, beide dagen des voormiddags te 11 ure,

de navolgende **ONROERENDE GOEDEREN,** gelegen in den polder Mijnsheerenland van Moerkerken, onder Mijnsheerenland:

N.º 1. 2 B. 02 R. 60 E. BOUW-, WEILAND en TUINGROND, sectie B, n.s 148 en 149.

N.º 2. 1 B. 47 R. 90 E. BOUWLAND, sectie B, n.º 154.

Zijnde deze twee Percelen verhuurd tot het blooten der schoof en Kersmis 1862, om *f* 140.20 's jaars, en de Tuingrond om *f* 2.60 per jaar.

N.º 3. 4 B. 32 R. 60 E. WEILAND, sectie B, n.s 530, 531 en 542. Verhuurd tot Kersmis 1865, om *f* 176.67 's jaars.

N.º 4. 1 B. 86 R. 50 E. WEILAND, sectie B, n.º 537. Verhuurd tot Kersmis 1860, om *f* 82 's jaars.

N.º 5. 3 B. 55 R. 60 E. WEILAND, sectie C, n.s 4 en 5. Verhuurd tot Kersmis 1861, om *f* 160 's jaars.

N.º 6. 2 B. 31 R. 20 E. WEILAND, sectie C, n.s 43 en 47. Verhuurd tot Kersmis 1862, om *f* 97.10 's jaars.

N.º 7. 2 B. 44 R. 30 E. WEI- en RIETLAND, sectie C, n.s 112, 113 en 114. Verhuurd tot Kersmis 1863, om *f* 100 's jaars.

En in den polder St. Antonie-Polder, Gemeente Maasdam:

N.º 8. 3 B. 79 R. 70 E. BOUWLAND, sectie C, n.s 428 en 429. Verhuurd tot het ontblooten der schoof 1860, om *f* 189.85 's jaars.

N.º 9. 4 B. 47 R. 80 E. WEILAND, sectie C, n.s 652, 656, 657 en 658. Verhuurd tot Kersmis 1860, om *f* 154.49 's jaars.

N.º 10. 2 B. 06 R. 90 E. BOUWLAND, sectie C, n.º 461. Verhuurd tot het ontblooten der schoof 1862, om *f* 70 's jaars.

N.º 11. 2 B. 87 R. 30 E. WEILAND, sectie C, n.s 482 en 483.

N.º 12. 6 B. 32 R. 80 E. BOUWLAND, sectie C, n.s 596, 597 en 598.

N.º 13. 2 B. 66 R. 30 E. WEILAND, sectie C, n.s 599 en 600.

Zijnde deze drie laatste Percelen verhuurd tot het ontblooten der schoof en Kersmis 1865, om *f* 382.43 's jaars.

N.º 14. 2 B. 34 R. 30 E. BOUWLAND, sectie C n.º 521. Verhuurd tot het ontblooten der schoof 1862, om *f* 164 's jaars.

N.º 15. 5 B. 49 R. 50 E. BOUW-, WEILAND en TUIN, sectie C, n.s 554, 555, 556 en 556 bis. Verhuurd tot het ontblooten der schoof en Kersmis 1862, om *f* 186.83 's jaars.

N.º 16. 1 B. 13 R. 30 E. WEILAND, sectie C, n.º 19. Verhuurd per jaar, om *f* 32 's jaars.

Alles breeder bij Billetten omschreven.

Informatien ten Kantore van voornoemden Notaris, terwijl de Veil-Conditiën acht dagen te voren mede ter lezing zullen liggen bij den Notaris J. W. ROELOFFS VALK te Nieuwer-Amstel.

Te ROTTERDAM
LIGT IN LADING
NAAR
ROSARIO,

het extra Snelzeilend Gezinkt *Hanoversch* **BRIKSCHIP *AUGUSTA*,** Kapitein **J. van Veen.**
Adres ten Kantore van KUYPER, VAN DAM & SMEER.

VOEDSEL VOOR HERSTELLENDEN.

Om het Herstel te bevorderen, zwakke Kinderen kracht te geven en volwassenen met zwakke Borst of Maag te versterken, bevelen de Doctoren ALIBERT, BROUSSAIS, BLACHE, BARON, ZADELOT, MOREAU, FOUQUIER en anderen bepaald aan de **RACAHOUT** van DELANGRENIER, het eenigst vreemd Voedingsmiddel dat door de *Académie de Medecine*, een autoriteit die zeker de beste waarborg is en vol vertrouwen verdient, goedgekeurd is. Men zij tegen veelvuldig beproefde namaaksels op zijne hoede.

Entrepôt: Rue Richelieu, 26, te Parijs. Depôt te Amsterdam bij de Wed. TENBACK, Vijzelstraat; te Rotterdam bij den Heer VAN SANTEN KOLFF.

SCHEERZEEP, RIEMEN, MESSEN

en andere

Scheerbenoodigdheden

kan men, wat Prijs en Qualiteit aangaat, niet beter bekomen dan in den **BARBIERSWINKEL** van ***A. B. DIRCKX,*** aan den hoek der Mosseltrap.

AVIS MÉDICAL.

Le Dr. SAMUEL LA' MERT (inscrit) *L. S. R.* Membre Honoraire du London Hospital Medical Society, *M. D.* de l'Université d'Erlangen, continue ses consultations personelles ou par correspondance sur tous les cas de débilité et les infirmités secrètes de la jeunesse et de l'age mûr, tous les jours, chez lui,

37 Bedford Square, à *Londres*.

Le Dr. LA' MERT vient de publier (au prix de 1 franc) une nouvelle édition de son ouvrage ayant pour titre:

LA PRÉSERVATION PERSONELLE.

Essai sur la débilité nerveuse, orné de nombreuses gravures et d'Exemples. Cet ouvrage sera envoyé *franco par la poste*, sous Enveloppe, contre payement du port, par *H. T. HENDRIKSEN*, Libraire, Hoogstraat, Rotterdam.

Il contient:

1e *Section.* Physiologie des organes de la génération.
2e *Section.* Puberté — age viril — morale de la Physiologie générative — vraie et fausse moralité.
3e *Section.* Le mariage dans ses rapports, physique, moral et social, ses espérances et ses désappointements.
4e *Section.* Spermatorrhée et impuissance. Stérilité des deux sexes — Maux que l'on se cause soi-même. Tristes conséquences de la négligence.
5e *Section.* Vices des écoles. Effets de certaines habitudes pernicieuses sur les facultés mentale et générative. Importance de la discipline morale.
6e *Section.* Traitement de la débilité nerveuse et générative. Impuissance et stérilité. Résultats dangereux de divers remèdes nouveaux. Principes du traitement médical, diététique et général de l'auteur, basés sur vingt ans d'une pratique couronnée de succès.

Rotterdamsche
SCHOUWBURG.

Directie: ***J. Eduard de Vries.***

ZATURDAG 29 OCTOBER 1859:

DE OVERLEDENE LIONEL,

of **wie slechts tijd van leven heeft,**

Blijspel in drie Bedrijven, naar *Scribe* en *Potron.*

Gevolgd door:

EEN DIENST AAN MIJN VRIEND BLANCHARD,

Blijspel met Zang, naar het Fransch, door *F. H. Greb.*

Aanvang ten HALF ZEVEN ure precies.

Prijzen der Plaatsen:

Balcon	*f* 2.—.	Parterre	*f* 0.75.
Loge	- 1.—.	Galerij	- 0.30.

Rotterdamsche
SCHOUWBURG.

Buitengewone Voorstelling

VAN HET

KINDERPERSONEEL van **'s Gravenhage.**

MAANDAG 31 OCTOBER 1859:

EEN BANKBILJET VAN 1000 GULDEN,

nieuwe groote oorspronkelijke Vaudeville in 4 Tafereelen, door den Heer *A. Ruysch.* (Bekroond door het Letterkundig Kunstverbond te Antwerpen met den Eersten Prijs.) — Gevolgd door:

MARGOT,

of **de gevolgen eener goede Opvoeding,**

Vaudeville in één Bedrijf.

Aanvang ten 6½ ure.

Prijzen der Plaatsen:

Balcon *f* 2, Loge *f* 1, Parterre *f* 0.75, Galerij *f* 0.30, Halve Galerij *f* 0.20.

Kinderen beneden de 10 jaren **half geld.**

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam:	7.30, 11.40, 3.30, 6.30.
„ „ alleen n. 's Hage:	9.45 's morg. en 9.35 's av.
„ Amst. naar Rotterdam:	8.30, 11.30, 4.30, 7.30.
„ 's Hage alleen n. Rott.:	8.30. 's morg. en 3.40 's midd.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antwerpen en Breda:	10.15, 3.—.
„ Dordrecht naar Rotterdam:	10.40, 3.20.
„ Breda naar Antwerpen en Rott.:	6.50, 12.35.
alleen naar Antwerpen en Moerdijk:	5.20.
„ Antwerpen naar Breda en Rott.:	7.45, 12.20.
alleen naar Breda en Moerdijk:	5.25.

Rhijn-Spoorweg.

Rott.n.Utr.,Amst.,Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.15, 7.15
Amst.n.Utr.,Rott.,Arnh.: 7.20, 10.35, 12.30, 2.30, 6.—, 7.45
Arnh.n.Utr.,Amst.,Rott.: 6.30, 9.45, 11.35, 12.30, 6.50,—
Utr.n.Rott.6.30.— Utr.n.Amst. 6.45, beide behalve Zondag.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.

BIJBLAD,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

VRIJDAG 28 OCTOBER 1859, N°. 257.

GEMEENTERAAD

VAN

ROTTERDAM.

Avondzitting van Woensdag 26 October.

Deze onder het voorzitterschap van den heer Burgemeester gehouden openbare vergadering werd door 28 leden bijgewoond. Afwezig bleven de heeren *Blom*, *Gleichman*, *Hubrecht*, *van der Hoop*, *Ledeboer*, *Löhnis*, *van Reesema*, *Reuchlin* en *Sander*.

Deze geheele zitting was nog aan de beraadslagingen over de gemeente-begrooting voor 1860 gewijd.

In de eerste plaats werden de nog ter behandeling overgebleven posten van uitgaaf in overweging genomen, waarbij de volgende punten het onderwerp van discussie uitmaakten:

HOOFDSTUK VIII. *Kosten van het Armwezen, enz.* — Bij de algemeene beschouwingen over dat hoofdstuk was in de afdeelingen de wensch geuit te vernemen, hoe verre het onderzoek gevorderd is omtrent den verkoop van de vaste bezittingen van het Ziekenhuis aan den Coolsingel en van het Proveniershuis; men had met genoegen den uitslag van het onderzoek omtrent dezelfde zaak bij het Krankzinnigengesticht opgemerkt en wenschte spoedig het rapport betreffende de twee genoemde gestichten te ontvangen. — De *Voorzitter* deelde, naar aanleiding daarvan, mede, dat verschillende kisten met papieren betrekkelijk het Oude Gasthuis naar het Raadhuis waren overgebragt en dat een beambte bezig was met die alle te onderzoeken, maar dat nog zoo spoedig niet zal kunnen worden medegedeeld, wat die papieren inhouden nopens de bedoelde vaste bezittingen van het Ziekenhuis; wat evenwel die van het Proveniershuis aanbelangt, deze behooren, zoo als gebleken is, aan de gemeente en kunnen derhalve, wanneer men zulks verkiest, ten bate der gemeentekas te gelde worden gemaakt.

Subsidie aan het Ziekenhuis aan den Coolsingel *f* 89,350. — De heer *Plate* nam het woord tot bespreking van een paar in het centraal rapport gemaakte opmerkingen. Hij ving aan met mede te deelen dat de post met *f* 400 zou moeten verminderd worden, namelijk met *f* 100 voor den apotheker en met *f* 300 voor den assistent-heelmeester, omdat de nieuw benoemde apotheker en assistent-heelmeester op het minimum der jaarwedden zijn aangesteld. Hij erkende verder dat de kosten der verlichting van het Ziekenhuis zeer aanzienlijk waren en zulks had dan ook herhaaldelijk een punt van overweging bij de commissie van administratie uitgemaakt. Men moest echter in aanmerking nemen dat dagelijks 90 gaz-pitten branden, waarvan 50 den geheelen nacht door, zoodat men berekend had dat elke pit $2\frac{1}{10}$ cent per uur verbrandde. Het verbruik van eene zoo groote hoeveelheid gaz kon ook wel veroorzaakt worden door de slechte kwaliteit van het gaz. Ten gevolge van veelvuldige besprekingen wordt thans de meeste zuinigheid bij het gebruik van het licht betracht en door de medewerking van den huismeester zal men daarop eene bezuiniging van 8 per cent hebben kunnen verwerven. Het contract voor de verlichting van het Ziekenhuis eindigt met het einde van 1860 en bij de commissie van administratie was het denkbeeld gerezen aan Burgemeester en Wethouders voor te stellen, zoo mogelijk de levering van het gazlicht voor de verschillende gemeente-inrigtingen in eens aan te besteden, waardoor men meende dat wel eenige bezuiniging te verwerven zou zijn. — De *Voorzitter* antwoordde, dat dit laatste denkbeeld wel een punt van overweging zou kunnen uitmaken. Wat de levering van slecht gaz betreft, daartegen zal men gewaarborgd zijn wanneer het nieuwe contract voor de gaz-verlichting in werking treedt; maar het kwaad kon ook wel in de gaz-meters gelegen zijn, welke niet altijd in behoorlijke orde zijn. — De heer *Plate* hernam, dat men hierop ook reeds bedacht was geweest en daarom twee gazmeters had doen stellen, welke echter nagenoeg gelijk liepen, zoodat het niet te denken was dat het hierin gelegen was. — De heer *Rueb* wenschte gaarne eenige inlichting te ontvangen omtrent de ontvangsten van het Ziekenhuis; hij wees er op dat in de afdeelingen ook het verlangen was te kennen gegeven van de opbrengsten der vaste bezittingen, de soort en de onzuivere opbrengst van elk derzelve te kennen. — De heer *van Wageninge* voldeed aan dit verlangen en somde de verschillende inkomsten op, bestaande in onderscheiden inschrijvingen op grootboeken, landrenten, te zamen opbrengende *f* 3900. — De heer *Rueb* betuigde dank voor de bekomen ophelderingen. — De post voor het Ziekenhuis werd daarna, verminderd met *f* 400 als boven is vermeld, vastgesteld op *f* 88.950.

Subsidie aan het Krankzinnigengesticht f 26,295. — Hieronder was een post van *f* 3000 begrepen voor aanleg van gaz-toestellen enz., welke men meende dat meer te huis behoorde op den post voor aanbouw van het gesticht. De heer *van Casteel* verdedigde den in dezen ingeslagen weg, door mede te deelen dat de gaz-toestellen uit het oude gebouw weder in het nieuwe gebezigd werden, zoodat dit geene nieuwe zaak was, terwijl hij andere onder de *f* 3000 begrepen posten ook als huishoudelijke uitgaven beschouwde, welk gevoelen andere leden bestreden. Het bleek evenwel, dat men volstrekt geene bedenkingen opperde tegen de voorgedragen uitgaven, maar alleen in het midden wilde brengen of zij op dit artikel te huis behoorden dan wel op den post voor verbouwing. — De heer *Rueb* vroeg nog of de ten name van dit gesticht staande *f* 8300 kapitaal op het grootboek der nationale werkelijke schuld rentende $2\frac{1}{2}$ per cent te gelde gemaakt konden worden, welke vraag de *Voorzitter* bevestigend beantwoordde. — De post werd daarna goedgekeurd.

Subsidie aan het Ziekenhuis aan de Hoogstraat f 14,000. — Daaromtrent zeide het centraal rapport: „De meerderheid eener afdeeling wenscht aan de commissie van administratie over die inrigting in overweging te geven, de in dat gesticht opgenomen personen, voor zoo verre dit haar mogelijk en wenschelijk voorkomt, buiten schriftelijke, bovenal geldelijke betrekking te houden tot personen buiten die inrigting." — De heer *Roest van Limburg* deelde als lid der commissie van administratie over het Ziekenhuis voor aan syphilis lijdende vrouwen mede, dat dit punt de aandacht der commissie niet was ontgaan, maar dat het dikwerf zeer moeijelijk was de in die inrigting verpleegden buiten alle aanraking te houden met personen buiten dat huis. — De post werd vervolgens goedgekeurd.

De *Voorzitter* herinnerde dat door het Israëlitisch Armbestuur eene subsidie van *f* 7028.77½ was aangevraagd, terwijl de commissie uit den Raad welke te dezer zake een rapport had uitgebragt voorstelde die subsidie op *f* 6810.27½ te bepalen, daar zij voor de kosten van administratie minder wilde toestaan dan was aangevraagd en nog eenige andere posten eene kleine vermindering wilde doen ondergaan. — De heer *Plate* verdedigde het door de commissie uitgebragte rapport en deed uitkomen dat bij andere Armbesturen de administratie door leden der gemeente wordt waargenomen. — De *Voorzitter* bragt in het midden, dat men niet uit het oog moest verliezen, dat hier sprake was van een gemengd Armbestuur, en met het oog hierop kon hij de bezoldiging van den boekhouder niet zoo hoog vinden. — De heer *de Bruyn* vroeg of nu gesproken werd over het uittrekken van een globaal dan wel een juist cijfer en op het vernemen dat het laatste het geval was, gaf hij daarover zijne vreugde te kennen; hij betreurde toch na al het gebeurde, dat hij met korte trekken herinnerde, dat de subsidie aan het Israëlitisch Armbestuur telkens voor memorie zou worden uitgetrokken; na al het te dezer zake voorgevallene betreurde hij dat telken jare op nieuw zoo langdurig over het cijfer werd geredetwist en hij zou daarom zijne goedkeuring schenken aan het door het Armbestuur aangevraagde cijfer. — De *Voorzitter* merkte op, dat het voor memorie uittrekken van den post een gevolg was van het vroegtijdig opmaken der begrooting door Burgemeester en Wethouders, wanneer nog geene subsidie door het Israëlitisch Armbestuur is aangevraagd. — De heer *Pincoffs* bestreed met eenige heftigheid het te dezer zake door de speciale commissie uitgebragt rapport; dat rapport had op hem een hoogst ongunstigen indruk gemaakt en het deed hem leed dat de rapporteur der commissie niet ter vergadering tegenwoordig was. Zijns oordeels kwam dat rapport niet overeen met de strekking van de armenwet. Hij herinnerde wat vroeger ten deze voorgevallen was en betreurde dat na dit alles de zaak was ontaard in een strijd om enkele guldens, ja hij mogt wel zeggen een centenstrijd. Hij gaf toe dat de Raad verpligt was de zaak te onderzoeken, maar hij betwistte dat het Israëlitisch Armbestuur als het ware mogt worden beschouwd als de snij-, de ontleedtafel, om daarop de gebreken der armenwet aan te wijzen. Nadat door verschillende commissien uit den Raad steeds hulde was gebragt aan de wijze waarop het beheer van het Israëlitisch Armbestuur werd gevoerd, zou men het hem niet ten kwade kunnen duiden dat hij zijne afkeuring te kennen gaf over het rapport en het daarbij afdalen tot zulke kleinigheden als dit maal gedaan was, terwijl later van sommige der aanmerkingen nog gebleken was dat zij ongegrond waren. Hij zou derhalve tegen het rapport der commissie stemmen. — De heer *Plate* voerde hierop aan, dat de armenwet op den voorgrond stelt dat van wege het kerkgenootschap naar vermogen moet worden bijgedragen. — De heer *Pincoffs* hernam, dat de commissie, wanneer zij meende dat zulks niet voldoende geschiedde, had moeten voordragen geene subsidie te verleenen. — De *Voorzitter* betuigde zijn leedwezen, dat deze zaak aanleiding had gegeven tot eenige animositeit tusschen leden der Vergadering. Hij kon niet inzien waarom de commissie niet alle mogelijke inlichtingen zou mogen vragen en hare overtuiging uitspreken. Begreep de Vergadering dat de later van de zijde van het Armbestuur ontvangen inlichtingen voldoende waren, dan kon zij de aangevraagde subsidie bewilligen. — De heer *Pincoffs* hernam niet gezegd te hebben dat daarin iets beleedigends gelegen was, maar dat men de zaak goed moest nagaan alvorens aanmerkingen als de gemaakte in het midden te brengen. — Na nog eenige woordenwisselingen waarbij de heer *Plate* voorsloeg het door de commissie voorgestelde cijfer met *f* 62.50 te verhoogen ten gevolge der nader van het Armbestuur ontvangen inlichtingen, werd het rapport der commissie in stemming gebragt en verworpen met 24 tegen 3 stemmen, die van de heeren *Hoffmann*, *Plate* en *van Casteel*. — Met eenparige stemmen werd daarna bepaald, de subsidie vast te stellen op *f* 7028.77½, zijnde het door het Israëlitisch Armbestuur aangevraagde bedrag.

Kosten vallende op het voeren van gedingen f 100. — Met het in de sectien geopperde denkbeeld, om met het oog op de uitkomst van het afgeloopen jaar dezen post voor memorie uit te trekken, kon de *Voorzitter* zich niet vereenigen en daaraan werd dan ook geen gevolg gegeven.

Gratificatien f 1470. — In eene afdeeling was de opmerking gemaakt, of het niet gevaarlijk is te achten de bijdrage van *f* 300 voor het weduwenfonds der leeraren aan het Gymnasium te continueren; daardoor toch zou grond kunnen gegeven worden aan andere leeraren om op eene soortgelijke toelage aanspraak te maken. — Nadat de *Voorzitter* had medegedeeld, dat deze bijdrage sedert vele jaren verleend werd en ook eene conditie was geweest bij de aanstelling der leeraren, gaf deze post tot geene verdere discussie aanleiding.

Onvoorziene uitgaven f 30,000. — Deze post werd nu gebragt op *f* 25,000, dewijl daarvan nu de subsidie aan het Israëlitisch Armbestuur moest worden afgetrokken.

Aan het einde der behandeling van de artikelen van uitgaaf gekomen, stelde de *Voorzitter* voor nog een nieuw artikel aan de begrooting toe te voegen a *f* 3000 voor *kosten voor te doene geldleening*, wat de goedkeuring der Vergadering wegdroeg.

Alsnu werd tot de behandeling der posten van ontvang overgegaan. Van de 49 artikelen van ontvang gaven slechts weinige aanleiding tot discussie.

Art. 5 (*hoofdelijke omslag f* 270,000) was echter het onderwerp van zeer breedvoerige beraadslagingen. — De heer *Pincoffs* erlangde het eerst het woord. Nu hem gebleken was, dat geen Raadsbesluit was gevallen, strekkende om te bepalen dat de belasting voor het genot of gebruik van openbare gemeentewerken enz. den voorrang zou hebben boven de verhooging van den hoofdelijken omslag, zou hij zich met den voorgedragen post vereenigen, wanneer de commissie van finantien de categorische verklaring aflegde, dat bedoelde belasting met 1860 onmogelijk kon ingevoerd worden en dat de nieuwe directe belasting, als die tot een cijfer van $2\frac{1}{2}$ per cent geheven werd, de som van *f* 270,000 zal opbrengen. — De heer *Blankenheym* mogt de stellige verzekering geven, dat gezegde belasting met 1860 nog niet in werking zal kunnen worden gebragt, dewijl daarvoor veel arbeid wordt vereischt. Wat de tweede vraag betrof, de commissie van finantien meent dat met een cijfer van 2½ per cent de directe belasting de som van *f* 270.000 zal opbrengen. — De *Voorzitter* beaamde, dat de belasting voor het gebruik van openbare gemeentewerken nog niet zoo spoedig zal kunnen worden ingevoerd, dewijl bij de gehouden overleggingen gebleken was dat het hier eene zeer moeijelijke zaak gold. — De heer *Obreen* meende dat het opvoeren der directe belasting tot een cijfer van *f* 270,000 zeer drukkend zou zijn voor de burgerij en daarom was hij zeer voor het in het centraal rapport aangegeven denkbeeld om *f* 40,000 langs een anderen weg te vinden. Eene heffing der directe belasting tot $2\frac{1}{2}$ per cent achtte hij veel te bezwarend. — Ook de heer *F. van Vollenhoven* oordeelde eene heffing van $2\frac{1}{2}$ per cent te veel en daarom wilde hij *f* 40,000 langs een anderen weg heffen. Art. 17 (opbrengst voor het gebruik of genot van openbare ge-

hij met *f* 15,000 uittrekken; na de overleggingen welke daarover reeds sedert geruimen tijd hebben plaats gehad, meende hij dat eene verordening tot heffing dezer belasting gevoegelijk met de tweede helft van 1860 in werking zou kunnen treden en dan zou het wel niet te veel geacht worden voor de tweede helft van 1860 daarvoor *f* 15,000 uit te trekken, daar de opbrengst van een geheel jaar vroeger op *f* 40,000 geraamd is. Art. 43 (andere ontvangsten niet tot de vorenstaande behoorende), thans voor memorie uitgetrokken, kon zijns oordeels gerust op *f* 10,000 gebragt worden met het oog op restanten van vorige diensten en onvoorziene inkomsten. Art. 47 (opbrengst van den verkoop van gemeente-eigendommen) eindelijk, mede voor memorie gebragt, kon op *f* 15.000 gesteld worden; hoe ligt zou toch voor een zoo gering bedrag verkocht kunnen worden van de gronden aan de Westerhaven of de Westerkade of anders de slikken in de Zalmhaven. Door deze drie posten te zamen zou men een bedrag erlangen van *f* 40.000 en zulks aftrekkende van de *f* 270,000 zou de directe belasting *f* 230.000 moeten opbrengen, weshalve hij dan de directe belasting op 2 per cent wilde gesteld zien. Ten sterkste drong hij er op aan, dat voor het volgend jaar ten minste eene proef op dien voet zou worden genomen. — De heer *de Bruyn* betoogde, dat het de pligt der commissie van finantien was te zorgen dat de posten van inkomsten op vaste grondslagen steunen. Wanneer men het denkbeeld van den heer F. van Vollenhoven omhelsde, dan zou zulks echter het geval niet wezen. Wanneer men eene zoo onzekere belasting op de begrooting bragt als de belasting voor het genot of gebruik van openbare gemeentewerken, dan kon niet worden gezegd, dat de inkomsten op vaste grondslagen rusten; dit jaar konden deswege toch geene voorstellen aan den Raad gedaan worden, dewijl nog meer dan twee maanden noodig zouden zijn om de zaak behoorlijk te onderzoeken; om de belasting voor het tweede semester van 1860 uit te trekken, daarin zag hij mede gevaar. Het uittrekken van *f* 10,000 op volgnommer 43 was zijns oordeels eene zeer onzekere bate. En wat den verkoop van gemeente-eigendommen betreft, deze waren niet talrijk meer; het is alles behalve zeker dat men koopers zal vinden voor de gronden aan de Westerhaven of voor de slikken in de Zalmhaven, en wanneer daarvoor eene som op de begrooting staat uitgetrokken, dan zou men welligt tot lagere prijzen moeten verkoopen dan later te maken zullen zijn. Hij achtte het noodig dat het cijfer der directe belasting op $2\frac{1}{2}$ percent bepaald wierd, wilde men het evenwigt bewaren. Men had gevraagd, of het dan zeker was dat die belasting *f* 270,000 zou opbrengen, hij meende dat daarop kans was, maar zekerheid bestond daarvoor niet. Met het oog op de belasting zelve oordeelde hij het ook beter die nu op eens op $2\frac{1}{2}$ per cent te bepalen dan genoodzaakt te zijn een volgend jaar weder tot verhooging over te gaan; veel beter is het nu op eens een vast cijfer aan te nemen, dat men naar alle waarschijnlijkheid gedurende den eersten tijd zal kunnen behouden. Bragt de belasting meer op dan men geraamd had, zulks zou geen bezwaar opleveren; men behoefde dan toch niets anders te doen dan een Raadsbesluit uit te lokken, waarbij bepaald werd dat slechts 9/10 der belasting zullen worden geïnd; eene dergelijke omstandigheid had zich ook elders voorgedaan. De slotsom zijner redenering was, dat hij er gevaar in zag: 1°, de raming der inkomsten op losse gronden te doen rusten, en 2°, de directe belasting nu op 2 per cent te bepalen, met uitzigt dat die een volgend jaar tot 2½ per cent verhoogd zal moeten worden. — De heer *Viruly* wees aan, dat men inkomsten waarop men kan rekenen moet stellen tegenover vaste uitgaven, weshalve hij niet kon instemmen met het door den heer F. van Vollenhoven aangevoerde. Hij moest ook opmerken, dat in het aangeprezen middel geen verligting voor de burgerij gelegen zou zijn, dewijl de *f* 40.000, welke de directe belasting alsdan minder zou opbrengen, echter langs een anderen weg zouden moeten worden opgebragt. Hij kon zich dus beter met het door den heer de Bruyn aangevoerde vereenigen. — De heer *Obreen* wees nu aan, dat directe belastingen dit nadeel hebben, dat zij vreemdelingen van hier verjagen en maken dat de ingezetenen zich gaan bekrimpen; daarom zou hij liever een deel der directe belasting op de indirecte belastingen overgebragt hebben willen zien. — De heer *de Bruyn* merkte aan, dat zulks evenwel niet zou worden bereikt wanneer men een deel overbragt op de belasting voor het gebruik van openbare gemeentewerken, daar dit mede eene directe belasting is. — De heer *F. van Vollenhoven* zeide, dat men de bezittingen van het Krankzinnigengesticht en het Proveniershuis zou kunnen verkoopen; toen hij van de gronden aan de Westerkade en de slikken sprak, had hij niet de eenige gemeente-eigendommen genoemd welke verkocht zouden kunnen worden. — De heer *Bichon van IJsselmonde* sprak in denzelfden geest als de heer F. van Vollenhoven. — De heer *de Bruyn* kon niet toegeven, dat de laatstelijk door den heer van Vollenhoven genoemde gemeente-eigendommen voor het thans beoogde doel verkocht zouden kunnen worden; dat waren toch buitengewone baten en daaruit zou men nu de gewone uitgaven gaan bestrijden. — De heer *Pincoffs* maakte opmerkzaam, dat als de directe belasting bij eene heffing tegen $2\frac{1}{2}$ per cent *f* 270.000 opbrengt, die a 2 per cent slechts *f* 216 000 zal opbrengen, zoodat men bij de aanneming van het door den heer van Vollenhoven voorgestelde nog een tekort zou hebben van *f* 14,000. — De heer *F. van Vollenhoven* antwoordde van meening te zijn dat steeds gerekend was dat de directe belasting a 2 per cent *f* 230.000 zou opbrengen. — De heer *de Bruyn* merkte aan, dat geraamd was dat die welligt die som zou opbrengen. — De heer *van der Kun* verklaarde, dat hij het te dezer zake niet eens was met zijne medeleden der commissie van finantien. Hij gaf er ook de voorkeur aan, dat *f* 40.000 a *f* 50,000 langs een anderen weg zou worden gevonden en hij zou er geen bezwaar in zien, zich met het gevoelen van den heer F. van Vollenhoven te vereenigen. Zoolang de zaken niet op een goeden voet geregeld zijn, meende hij dat men wel tot buitengewone inkomsten de toevlugt mogt nemen. — De heer *de Bruyn* geloofde, dat men de overgangs-periode toch niet verder moest uitstrekken dan hoog noodig was en dat men hoe eerder hoe beter vaste grondslagen moest aannemen. — De heer *de Critter* deelde mede, dat hij een aantal becijferingen had gemaakt en op grond daarvan was hij er zoo goed als zeker van, dat de directe belasting bij eene heffing a 2 per cent *f* 270.000 zal opbrengen, weshalve hij zou stemmen voor eene heffing a 2 per cent. — De heer *de Bruyn* merkte hierop aan, dat de heer de Critter, daar hij de belasting tot een bedrag van *f* 270.000 wil heffen, dan gerust het cijfer van $2\frac{1}{2}$ per cent kon goedkeuren, want, blijkt dat de belasting meer opbrengt, dan worden slechts al de tienden niet geïnd, even als te Amsterdam het geval is geweest. — Na nog eenige gedachtenwisseling, waarbij echter geene nieuwe gezigtspunten aangevoerd worden, nam nu ook de *Voorzitter* nog het woord; veel had hij hooren spreken van buitengewone ontvangsten, maar niemand had nog gesproken van buitengewone uitgaven, welke echter ook dikwerf voorkomen en waarop dus ook wel gerekend mag worden. Hij achtte het gevaarlijk de begrooting op onzekere grondslagen te bouwen, want onzekere grondslagen noemde hij het, zooals sommige sprekers de begrooting wilden

aancijferen. Gelijk reeds werd gezegd zou men even als te Amsterdam kunnen handelen, wanneer de opbrengst medevalt. Den voorgeslagen verkoop van de bezittingen van het Proveniershuis enz. kon hij niet goedkeuren: hij wilde die bewaren totdat eens iets extra's moet voldaan worden. Niemand was er meer tegen dan hij om de burgerij te hoog te belasten, maar bij de vele verbeteringen welke men wil, mogt men de ramingen niet te laag maken. Wat het aangaan van eene tweede leening betrof, was het niet zeker, dat men daarmede even gelukkig zou zijn als de eerste keer; de koers der fondsen was ten minste voor het oogenblik niet zeer bemoedigend. — Nog enkele leden voerden nu nog het woord, waarbij de heer *Hoynck van Papendrecht* aanmerkte, dat hij voor het cijfer van *f* 270,000 was, omdat de directe belastingen dan op onze begrooting nog niet hoog zijn in vergelijking van de indirecte; reeds nu wilde hij verklaren, dat hij, wanneer de directe belasting meer dan de raming opbragt, zich niet verbonden wilde achten tot restitutie, maar dan vrij wilde zijn hoe te handelen. — Tot stemming overgegaan werd met 18 tegen 9 stemmen besloten de directe belasting op 2½ per cent te bepalen en dan voor de opbrengst *f* 270.000 op de begrooting uit te trekken; tegen stemden de heeren *Roest van Limburg*, *van der Kun*, *Bichon van IJsselmonde*, *Smalt*, *van Stolk*, *Obreen*, *van der Looy*, *F. van Vollenhoven* en *de Critter*.

Opbrengst van brug-, kaai-, haven-, kraan-, sluis-, dok-, boom- en veergelden f 113.000. — In de sectien was gevraagd, waarom het op 16 september 1858 aangenomen verhoogd tarief van havengeld der buitenlandsche scheepvaart niet bij de begrooting van 1860 toegepast wordt, waaromtrent de *Voorzitter* mededeelde dat Burgemeester en Wethouders zulks niet hadden durven voordragen bij den tegenwoordigen toestand der scheepvaart. Verdere discussie had hierover niet plaats.

Belasting op de honden f 2800. — In de sectien was de meening uitgesproken dat het wenschelijk zoude wezen toezigt op de honden te houden in verband tot de bepalingen der verordening. De *Voorzitter* merkte aan dat dit toezigt gehouden wordt, maar dat een misbruik is ingeslopen, dat men namelijk als waakhonden aangeeft die dit niet zijn, waartegen maatregelen beraamd werden.

HOOFDSTUK III. *Baten en opkomsten, spruitende uit gemeente-eigendommen en bezittingen.* — Als algemeene beschouwing omtrent dit hoofdstuk was in eene afdeeling de wensch uitgedrukt, dat ingevolge art. 229 der gemeentewet voortaan geregeld door den Gemeenteraad ieder jaar de staat van de gemeente-eigendommen behoorlijk vastgesteld worde. Ook verlangde men inlichtingen te ontvangen nopens den stand van zaken betreffende het Zeekantoor en de Gevangenis. — De *Voorzitter* antwoordde wat het eerste betrof, dat bedoelde lijst zou worden bijgewerkt zoodra daartoe gelegenheid was. Wat het laatste aanging, daaromtrent kon nog geen uitslag worden medegedeeld.

Tienden, cijnsen en erfpachten f 12.076.79. — Daaromtrent luidde het centraal rapport: „Eene afdeeling wenscht te weten hoe ver men gevorderd is met de herziening der recognitiën. Men geeft in overweging om de gronden, waarvan recognitie betaald wordt, aan de gebruikers tegen billijken maatstaf in eigendom aan te bieden; mogten dezen van dit aanbod geen gebruik maken, dan zoude men de recognitie kunnen verhoogen. Op deze wijze zoude of door verkoop of door verhoogde recognitie de gemeentekas gebaat worden." — De *Voorzitter* zeide, dat deze zaak bij Burgemeester en Wethouders in behandeling is, en dat daaromtrent eerlang mededeelingen zullen worden gedaan.

Toen al de posten van ontvang waren afgehandeld, werden Burgemeester en Wethouders gemagtigd de geheel vastgestelde begrooting aan Gedeputeerde Staten op te zenden, terwijl de *Voorzitter* den wensch uitte dat deze begrooting aan de verwachting beantwoorden en ten nutte der burgerij strekken zou.

Nadat bepaald was de eerstvolgende vergadering te houden op donderdag over acht dagen werd de zitting gesloten.

Tot aanvulling van het verslag der avondzitting van den Gemeenteraad van 25 dezer dient nog, dat bij de beraadslagingen over het Ziekenhuis aan den Coolsingel, in antwoord op den heer *Viruly*, — die verklaarde dat Burgemeester en Wethouders en de commissie voor de plaatselijke werken niet verantwoordelijk waren voor de gevolgen, wanneer de Raad de aangevraagde gelden niet toestond, — door den heer *van Oordt* gezegd is, dat hij zulks niet kon toegeven, tenzij de Raad in de gelegenheid gesteld was de zaak in haren geheelen omvang te beoordeelen.

Bij de overweging der kosten van lager onderwijs op openbare scholen voerde de heer *van Oordt*, op de vraag wanneer het vergelijkend examen zal plaats hebben voor de nog aan te stellen onderwijzers van meer uitgebreid lager onderwijs, nog aan, dat vooraf ook de goedkeuring van Gedeputeerde Staten noodig is op de tractementen, waarop de *Voorzitter* mededeelde, dat dienaangaande juist mededeelingen uit 's Gravenhage waren ontvangen en spoedig bij den Raad zouden worden ingebragt.

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

Bijeenkomst op Donderdag 27 October.

Heden middag hield de Tweede Kamer der Staten-Generaal eene bijeenkomst, in welke de Voorzitter daar er geen genoegzaam aantal leden aanwezig was ingevolge art. 39 van het reglement van orde, door den griffier voorlezing liet doen der namen van de afwezige leden, zijnde de heeren Wichers, Reinders van Wintershoven, Zylker, van Heiden Reinestein, van der Veen, Dirks, Idserda, Lycklama, Kingma, Storm van 's Gravesande, van Zuylen van Nyevelt, Sloet tot Oldhuis, Schimmelpenninck van der Oye, van Lynden, Dommer van Poldersveldt, van Nispen van Sevenaer, de Kempenaer, van Reede van Oudtshoorn, van Asch van Wijck, van Akerlaken, van Foreest, Godefroi, Stolte, Duymaer van Twist, R. J. Schimmelpenninck, Taets van Amerongen, Olivier, Gevers Deynoot, van der Poel, Sicher van Domburg, van Diggelen, Anemaet, Meeussen, Oomen, Jesper, Beens, Bots, de Bieberstein, Strens, de Lom de Berg, Hengst en de Poorter.

De heeren van der Poel en Reinders hebben schriftelijk kennis gegeven dat zij verhinderd werden de Vergadering bij te wonen.

De heer Luyben, nieuw benoemd lid der Kamer, heeft zijne geloofsbrieven ingezonden. Is ingekomen een Koninklijk besluit, waarbij de Voorzitter gemagtigd wordt om de gevorderde eeden van den heer Luyben af te nemen.

De Voorzitter deelt mede dat nog zijn ingekomen een ontwerp van wet tot wijziging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting van 1859; een wetsontwerp betreffende de daarstelling van een kanaal tot doorgraving van Holland op zijn smalst; een ontwerp van wet tot regeling der ontvangsten en uitgaven van het pensioenfonds voor burgerlijke ambtenaren ov

1860, en een Koninklijk besluit houdende benoeming van den heer mr. J. H. van der Sande tot raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden.

Tot rapporteurs zijn benoemd over de volgende wetsontwerpen:

Tot vaststelling van hoofdstuk IX A en XII der Staatsbegrooting voor 1860, en dat tot vaststelling der middelen tot dekking der uitgaven, in die begrooting begrepen, de heeren Mackay, van Twist, van Voorthuysen, Betz en van Nispen: tot vaststelling van hoofdstuk IX B dierzelfde begrooting, de heeren Sander, Meeussen, van Lynden, Elout en Begram; tot vaststelling van hoofdstuk X derzelfde begrooting, de heeren van der Linden, Hugenholtz, Dommer van Poldersveldt, Storm van 's Gravesande en Idserda; tot vaststelling van hoofdstuk XI derzelfde begrooting de heeren Heemskerk, Hugenholtz, van Eck, Dirks en van Nispen: van het voorstel van den heer Sloet betrekkelijk de afkoopbaar stelling van de tienden, de heeren Heemskerk, de Kempenaer, Poortman, Dirks en Thorbecke; het wetsontwerp tot vaststelling der begrooting voor de gestichten te Ommerschans en Veenhuizen voor de dienst 1860, de heeren Hoynck van Papendrecht, Hugenholtz, Hoekwater, Delprat en Begram, en dat tot inkoop en amortisatie van rentegevende nationale schuld, de heeren Lijcklama, van Heukelom, van Voorthuysen, Betz en Thorbecke.

Deze bijeenkomst is daarna tot nadere bijeenroeping gescheiden.

De navolgende adressen zijn aan de leden der Tweede Kamer rondgedeeld:

I. Van 340 kooplieden, fabriekanten en kiesgeregtigden van de stad Roermond, zich beklagende over de rigting van den Zuiderspoorweg: zij betoogen het meerdere belang van Roermond boven Venlo. Blijft de rigting op Venlo bepaald, dan zou dit voor het midden en zuidelijk deel van Limburg tot en met Maastricht, voor Duitschland en voor België een omweg van minstens 4 a 5 uren naar Noord-brabant, Zeeland, Noord- en Zuidholland, Utrecht enz., en naar onze zeehavens medebrengen. De afstand van Roermond — zeggen adressanten — naar Venlo bedraagt 23 mijlen, die men zal moeten afleggen, en ook de Regering had aanvankelijk Roermond als hoofdpunt voorgesteld.

II. Een adres van eenige kopersmelters, de aandacht der Vergadering vestigende op de jongste aanbesteding van koper door de Handelmaatschappij op 5 october jl. gedaan, onder voorwaarde, dat het Ned. koper de voorkeur zal hebben boven het vreemde, mits de prijs niet meer dan 1 per cent zou komen. Zij leveren eene berekening, dat ten gevolge van de belasting op de brandstoffen de Ned. fabriekant *f* 1 per 100 pond hooger is belast; dat de Ned. kopersmelters alzoo niet kunnende concurreren, de Regering het koper in de koloniën vrij van inkomend regt invoert; dat zij gehoopt hadden de hand aan het belastingstelsel te zien slaan, maar dat zij in afwachting daarvan zoodanige voorregten bij de uitbestedingen ten behoeve van den Lande verzoeken, dat zij kunnen concurreren, en althans dat het in de kolonien bestaand differentieel regt worde gehandhaafd voor goederen, naar de koloniën bestemd.

III. Een adres van kerkmeesters der Ned. Herv. gemeente te Haarlem, in overleg met gecommitteerden uit den Algemeenen Kerkeraad dier gemeente, verzoekende wijziging van art. 29 van het wetsontwerp betrekkelijk de begraafplaatsen enz.

VOORLOOPIG VERSLAG

WEGENS

Hoofdstuk X der Staatsbegrooting voor 1860 (Departement van Oorlog).

Heden is verschenen het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer, betrekkelijk het Xde hoofdstuk der Staatsbegrooting (*Departement van Oorlog*). Slechts 43 a 45 leden (van de 72!) hebben aan het onderzoek van dit hoofdstuk deelgenomen, waarvan de uitslag, voor zooveel de hoofdpunten betreft, op het volgende nederkomt:

§ 1. De indruk door de memorie van toelichting des Ministers van Oorlog bij de leden der Kamer te weeg gebragt was zeer verschillend. Terwijl onderscheidene leden het allezins goedkeurden dat de Minister openhartig te kennen geeft: „geene beloften te willen afleggen die welligt later kunnen blijken slechts ten halve te kunnen worden nagekomen" en „niet aan het bestuur te zijn gekomen met het voornemen om vele veranderingen daar te stellen, maar om het bestaande meer en meer dienstbaar te maken aan zijne bestemming," en daarbij tevens in algemeene trekken de verbeteringen opgeeft, die hij voornemens is aan te brengen, had de memorie van toelichting bij vele andere leden een minder aangenamen indruk gemaakt, en een gevoel van verbazing opgewekt, wanneer zij zich herinnerden wat er in de laatste jaren met dit hoofdstuk der Staatsbegrooting is voorgevallen en waarover in die memorie geheel en al het stilzwijgen wordt bewaard. Men kwam hierbij terug op de beschouwingen, reeds ontwikkeld in § 2 van het Eindverslag betrekkelijk het Xde hoofdstuk der thans loopende begrooting, en wees er andermaal op, hoe de begrooting voor 1857, nadat eerst de stemmen hadden gestaakt, bij eene tweede stemming met eene meerderheid van slechts ééne stem was aangenomen, terwijl die voor 1858 werd verworpen. De tegenstand was bij het meerendeel der leden die eene afkeurende stem uitbragten gegrond op het hooge eindcijfer; de daarop gevolgde nadere begrooting voor 1858, zoowel als die voor 1859, werden door de Regering zelve in zekere mate als credietwetten beschouwd, dat is als begrootingen berustende op eenen *tijdelijken* stand van zaken, en wel in verband met het vooruitzigt op eene meer bepaalde *vaststelling* eener legerorganisatie. En nu werd er eene begrooting voor 1860 aangeboden, die niet alleen tot een aanzienlijk hooger bedrag stijgt dan de in der tijd afgestemde begrooting voor 1858, maar waarbij zelfs het verschiet geopend wordt op nog veel grootere uitgaven, terwijl in de Memorie van Toelichting met geen enkel woord melding wordt gemaakt van eene aanstaande legerorganisatie *bij de wet*.

Zonder nu voor het oogenblik over het al of niet doelmatige van zulk eene wet, noch ook over de al of niet juiste opvatting van het gevoelen der meerderheid van de Kamer door den vorigen Minister van Oorlog, in eenige beschouwingen te willen treden, zouden die leden, wier meening hier wordt ontwikkeld, toch gaarne vernemen, niet alleen hoe de tegenwoordige Minister van Oorlog over dit onderwerp denkt, maar ook welk gevoelen *de Regering* thans daaromtrent is toegedaan; immers uit de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag betrekkelijk het Xde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1859, gedagteekend 11 november 1858, moet worden opgemaakt dat *de Regering* toen eene *wet* op de organisatie des legers wenschelijk en nuttig achtte: en dit blijkt nog duidelijker uit de toelichtingen op eene nadere Nota van Wijzigingen in het zoo even vermelde hoofdstuk van den 27sten derzelfde maand.

§ 2. Hoezeer verscheidene leden verklaarden in geen geval aan een hooger eindcijfer van dit hoofdstuk der Staatsbegrooting hunne stem te zullen geven, waren er verschillende andere die zich niet zoo ongenegen daartoe verklaarden, zoo hun maar op voldoende gronden wierd aangetoond dat die verhooging *volstrekt noodzakelijk* is.

Bij het aanzienlijk totaal bedrag der jaarlijksche uitgave voor de defensie te land en ter zee, zoo in het moederland als in de koloniën, schijnt het raadzaam te zijn vermijden wat naar eenige weelde zou kunnen gelijken; hetgeen trouwens dan ook door den Minister zelven wordt erkend. Tot dusverre heeft het echter steeds ontbroken aan een *duidelijk* betoog van Regeringswege, dat onze krijgsmagt de tegenwoordige sterkte moet behouden en dat onze legerinrigtingen niet voor vereenvoudiging vatbaar zouden zijn. In de zoo straks aangehaalde Memorie van Beantwoording is wel opgegeven welk aantal troepen en batterijen veld- en rijdende artillerie, volgens de adviesen van het Comité van Defensie, in oorlogstijd beschikbaar moeten zijn, en zijn al verder in comité-generaal mededeelingen gedaan omtrent het stelsel van verdediging; maar het zal wel geen betoog behoeven dat de wijze waarop die mededeelingen zijn geschied, waarbij de aandacht door het aanhooren eener langdurige voorlezing van stukken al spoedig vermoeid wordt, niet zeer geschikt is om aan *niet-deskundigen* de zaak behoorlijk duidelijk te maken, noch om bij hen eene bepaalde overtuiging te vestigen; terwijl mededeelingen in *comité-generaal* daarenboven het nadeel opleveren dat men het gevoelen van deskundigen buiten de Kamer daaromtrent niet kan leeren kennen. Evenmin scheen de bovenbedoelde opgave van eenige ronde getallen voldoende om dat bewijs te leveren, hetwelk men verlangt. Men blijft er dus grooten prijs op stellen om op nieuw het gevoelen van de Regering over ons defensiestelsel en de volstrekt noodige strijdkrachten te leeren kennen.

Men meende te eerder op nadere ophelderingen en inlichtingen te moeten aandringen, omdat de Minister in hoofdzaak het bestaande schijnt goed te keuren, en er vooral in den laatsten tijd ook buiten de Kamer stemmen zijn opgegaan die beweren, dat, niettegenstaande de groote sommen tot dusverre voor 's Lands verdediging besteed, de staat van zaken alles behalve gunstig is te noemen.

§ 3. Te dezer gelegenheid kwam in verschillende afdeelingen de beschuldiging ter sprake, die wel eens tot de Tweede Kamer wordt gerigt, als of *zij* oorzaak zoude zijn dat ons leger en onze verdere verdedigingsmiddelen zich in geen voldoenden toestand bevinden. Daaromtrent werd opgemerkt dat, niettegenstaande het Xde Hoofdstuk der Staatsbegrooting eens is afgestemd, de aangevraagde gelden steeds zijn toegestaan; en dat de vorige Ministers van Oorlog meermalen bij de beraadslagingen hebben verklaard dat de aangevraagde sommen *voldoende* waren; dat wel is waar door vele leden telkens op meerdere inkrimping der uitgaven is aangedrongen en dat zulks niet zeer bemoedigend was voor die Ministers om hoogere sommen aan te vragen, indien zij meenden dat zulks noodig ware; maar dat zoo de werkelijke overtuiging bij hen bestond dat er *meer* noodig was, zij dan *verpligt* waren geweest die meerdere aan te vragen, op het gevaar af van bij het niet toestaan dier gelden hunne betrekking te moeten nederleggen; — ja wat meer is, dat het hier eene aangelegenheid geldt, waarvan de verantwoordelijkheid op de *geheele Regering* berust. Te regt wordt in de Memorie van Toelichting gezegd, dat de verdediging des Lands eene ernstige zaak is, die stelselmatig tot vastheid moet gebragt worden. Sedert lang wordt naar het verkrijgen van die vastheid uitgezien, maar tot dusverre blijft zij steeds in het verschiet. Meermalen werd ook van de zijde der Kamer de wenschelijkheid van die vastheid betoogd, en de openhartigheid die in de Memorie van Toelichting doorstraalt is eene reden te meer waarom de Tweede Kamer er prijs op stelt, het gevoelen van den nu opgetreden Minister van Oorlog omtrent een en ander meer bepaaldelijk te vernemen.

Tevens zou men dan gaarne, zoo mogelijk, eene opgave erlangen van het bedrag waartoe de gewone uitgaven jaarlijks zullen stijgen, wanneer die verbeteringen en veranderingen zullen zijn tot stand gekomen waarop in de Memorie van Toelichting wordt gedoeld, zoo als: het depôt bij het regement grenadiers en jagers, de uitbreiding der vestingartillerie, de meerdere paarden bij de rijdende en veldartillerie, het oprigten van een artillerie-transporttrein, en de uitbreiding van het bataillon mineurs en sapeurs. Eerst daarna toch zou men met eenige meerdere zekerheid kunnen berekenen waar men heen gaat. Vele leden zagen met groot leedwezen die meerdere uitgaven in het verschiet. Sommigen meenden in eene zinsnede op bladz. 1 der Memorie van Toelichting, waarbij gesproken wordt over het geschikte van het tegenwoordig tijdstip om 's Rijks defensie te bespreken, en over het nagaan van wat er noodig is om bij eenen onverhoopten keer van zaken niet *onvoorbereid* bevonden te worden, eene neiging te bespeuren om ook in vredestijd, even als de groote mogendheden, eene soort van wapening te onderhouden, die zij allezins verderfelijk zouden achten voor een klein Land als het onze. Anderen hechtten echter niet zulk eene uitgebreide beteekenis aan de bedoelde zinsnede.

§ 4. De zoo even vermelde toekomstige verhooging der uitgaven werd nog te meer bedenkelijk geacht, omdat nu reeds het verschil van de voorgedragen begrooting voor 1860 grooter is dan wel zoo dadelijk uit de stukken blijkt. Bij de recapitulatie aan het slot van den toelichtenden staat wordt het verschil tusschen de raming voor 1860 en de uitgaven over 1858 opgegeven te bedragen *f* 779,049.34. Maar inden de prijzen voor fourrages en brood nu even hoog als in 1858 waren en men had dezelfde wijze van berekening voor het incompleet gevolgd, dan zou de begrooting voor 1860 aanzienlijk hooger zijn geworden dan de nu aangevraagde som van *f* 11,930,000.

§ 5. Bij het bespreken van die cijfers werd ook het verlangen geuit om eene opgave te mogen bekomen van wat er al besteed is van de sommen, waarmede het Xde hoofdstuk over 1859 is verhoogd bij de wetten van 15 mei jl. (Staatsblad n.° 41), en 21 junij jl. (Staatsblad n.° 71) bepaaldelijk wat de equipementsstukken, zadels, en materieel der artillerie en genie betreft.

§ 6. Naar aanleiding der Memorie van Toelichting kwamen noch verscheidene andere onderwerpen ter sprake, die hier achtereenvolgens zullen worden vermeld.

a. De Vrijwilligers. Men keurde het allezins goed dat er gepaste maatregelen wierden genomen om zoo mogelijk het aantal vrijwilligers bij het leger te doen toenemen, en men erkende dat de in de Memorie van Toelichting vermelde middelen daartoe kunnen bijdragen; maar in eene der afdeelingen werd de aandacht gevestigd op eene omstandigheid, die er welligt toe bijdraagt om althans aan de *miliciens* een ongunstig denkbeeld te geven van den militairen stand en dit ook bij hunne terugkomst in hunne haardsteden door hen aan anderen te doen mededeelen: men bedoelde de weinige kleedingstukken waarvan die miliciens voorzien zijn, en het maximum van korting voor het kleedingfonds waaraan zij onderworpen worden. Er waren ook enkele leden die meenden dat het Departement van Oorlog, door de handgelden zoo zeer te verhoogen, te veel in concurrentie komt met de Marine en met de particuliere nijverheid. — Daarop werd echter geantwoord dat veeleer het tegendeel plaats heeft, en dat juist de toenemende ontwikkeling der nijverheid de hoofdoorzaak is, waarom zoowel hier te Lande als elders gebrek aan een genoegzaam getal vrijwilligers bij het leger bestaat. Men was echter wel van gevoelen dat de handgelden eene zekere grens niet te boven moeten gaan, omdat een zeer hoog handgeld niet altijd de beste sujetten aan het leger bezorgt.

b. De voeding. Onderscheidene leden waren nog niet tot de overtuiging gekomen dat het inderdaad volstrekt noodig is, het ration brood met de helft te vermeerderen. Zij wenschten dat eerst daaromtrent nog een naauwkeurig onderzoek wierd ingesteld.

c. De oefening der miliciens. Blijkens den toelichtenden staat heeft de Minister het voornemen om bij de infanterie 1800 miliciens gedurende 6 weken onder de wapenen te roepen; dat is alzoo 150 man voor ieder der 12 bataillons infanterie die een kamp zullen betrekken. Eenige leden vroegen, of het, bij de erkende noodzakelijkheid om de miliciens meer te oefenen, niet beter zoude zijn, even als tot den jare 1830 jaarlijks geschiedde, al de miliciens gedurende 6 weken op te roepen, met uitzondering van die der reserve en van de oudste ligting. Alsdan zou de maatregel ook billijker en gelijker werken, en niet enkel drukken op die miliciens, die toevallig zijn ingedeeld bij een bataillon dat bestemd is om te kamperen; de miliciens zouden dan ook [illegible] en in buitengewone omstandigheden kunnen worden opgeroepen. Zij zouden tevens, wat hunne kleeding betreft, steeds in meer marschvaardigen toestand zijn dan thans het geval is. Bij onverwacht opkomende omstandigheden zou men ten dezen opzigte *nu* inderdaad in groote moeijelijkheden geraken: daarover schijnt slechts ééne meening te bestaan, bij allen die de zaak van nabij kennen.

d. Inkwartiering en kazernering. Algemeen werd op de vroeger meermalen ontwikkelde gronden het verlangen geuit, dat deze onderwerpen zoo spoedig doenlijk wettelijk mogen worden geregeld.

e. Garnizoensplaatsen. Hoewel de meerderheid zich wel kon vereenigen met hetgeen daaromtrent het voornemen van den Minister schijnt te zijn, zoo waren er toch leden die den wensch te kennen gaven, dat men daarbij die gemeenten niet uit het oog zou verliezen die in overleg met het Departement van Oorlog in der tijd groote onkosten hebben gemaakt voor cavalerie-stallen en manèges: daarbij werd bepaaldelijk Leeuwarden genoemd, dat groote uitgaven daarvoor heeft gedaan en waaraan het kavalerie-garnizoen nu is ontnomen.

f. Wet op de militie. Hoezeer in de Memorie van Toelichting het vooruitzigt wordt geopend dat nog in deze Zitting een hiertoe betrekkelijk wetsontwerp zal kunnen overwogen worden, zoo wenscht men toch algemeen nog op eene *spoedige* indiening daarvan aan te dringen, te meer omdat de Regering eerst *na* het tot stand komen eener nieuwe wet op de militie het onderwerp der schutterijen in overweging wil nemen. Er waren leden die meenden dat die beide onderwerpen gelijktijdig zouden kunnen en behooren overwogen te worden.

§ 7. Eindelijk is bij de algemeene beschouwingen over dit Hoofdstuk der Staatsbegrooting in alle afdeelingen gesproken over de hooge wenschelijkheid van een naauwer verband tusschen het leger hier te Lande en dat in Nederlandsch Indië. Over de *wenschelijkheid* was men het algemeen eens; minder over de middelen daartoe aan te wenden.

Eenige leden wilden dat er pogingen zouden worden aangewend om meer officieren van het leger hier te Lande tijdelijk bij het Oost-Indisch leger te doen overgaan, en dit voor het vervolg zelfs verpligtend te maken, zoo voor de officieren als voor de onderofficieren en andere vrijwilligers, die na een bepaald tijdstip in dienst treden. Anderen gaven in bedenking om eenige korpsen op te rigten uitsluitend uit vrijwilligers zamengesteld, aanvankelijk hier te Lande blijvende, doch die ten allen tijde gereed zouden moeten zijn om op een gegeven oogenblik naar Indië te vertrekken. Die leden meenden dat men bij wijze van proef zou kunnen beginnen met de vrijwilligers, die zich uit het leger hier te Lande voor de dienst in Oost-Indië opdoen, tot één korps te vereenigen, om daaruit later ook een gedeelte der gewone suppletie-troepen te trekken.

Hiertegen werden echter door verscheidene leden bedenkingen geopperd. Zij wezen er op, dat men in vroegere jaren reeds genoodzaakt is geweest, bij de infanterie de bataillons staande armée (vrijwilligers) als *afzonderlijke* korpsen op te heffen en bij de bataillons militie in te deelen; dat ook thans nog steeds een groot getal vrijwilligers bij het leger hier te Lande ontbreekt, en het voortdurend hoogst moeijelijk blijkt te zijn, zelfs in gewone omstandigheden, de suppletie-troepen voor het Indisch leger voltallig te maken. Tevens werd daarbij opgemerkt dat korpsen, *alleen* uit Europeanen bestaande, in onze Overzeesche bezittingen niet bruikbaar zijn; dat iedere troepen-afdeeling of kolonne in den oorlog *moet* bestaan uit Europeanen *en* inlanders, en dat de geschiedenis der in 1827 van hier naar Indië afgezonden expeditionaire afdeeling dáár is, om te bewijzen welk een gering resultaat er somtijds met groote kosten wordt verkregen. De voorstanders van den maatregel wezen wel op Engeland, maar daartegen werd opgemerkt, dat ook dáár, vooral bij den laatsten oorlog in Britsch Indië de ondervinding geleerd heeft, hoe Europesche korpsen, plotseling naar de kolonien gezonden, indien zij aan operatien moeten deel nemen alvorens geacclimeerd te zijn, als sneeuw voor de zon wegsmelten.

Wat het tijdelijk uitzenden van officieren betreft, zoo werd gewezen op de ontevredenheid die er nu reeds bij het Nederlandsch-Indisch leger is ontstaan door het van hier uitzenden van eenige weinige luitenants, bestemd om tijdelijk bij dat leger te dienen.

Onafhankelijk van dit een en ander zou men echter gaarne eene opgave ontvangen van het getal officieren, onderofficieren en manschappen, dat in de laatste vijf jaren van het leger hier te Lande bij het Indische is overgeplaatst.

VOORLOOPIG VERSLAG

NOPENS HET WETSONTWERP BETREKKELIJK HET

VERLEENEN EENER

SUBSIDIE aan de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij.

§ 1. Bij de overweging in de afdeelingen der Kamer van het wetsontwerp betrekkelijk het verleenen eener bijdrage uit 's Rijks kas van *f* 1.420.000 aan de Hollandsche ijzeren spoorwegmaatschappij, voor het tot stand brengen eener spoorversmalling op haren weg, werd in de eerste plaats de vraag gesteld, of die spoorversmalling in 't algemeen belang noodzakelijk is. Zeer vele leden beantwoordden die vraag ontkennend. Men kon hier, meenden zij, zich niet beroepen op hetgeen in 1852 met opzigt tot de Rhijnspoorwegmaatschappij is geschied. Zoo destijds die Maatschappij door het erlangen van eene Rijks subsidie tot spoorversmalling is in staat gesteld, had die plaats omdat het algemeen belang inderdaad die wijziging in de inrigting van den weg gebiedend vorderde. De weg was aangelegd met het doel om voor onzen groothandel een versneld middel van gemeenschap met het buitenland te openen. Dat doel werd gemist en het voortdurend bestaan van den weg in de waagschaal gesteld, wanneer de aansluiting met de Duitsche banen niet tot stand kwam, en deze aansluiting was, althans volgens den toen door Pruissen gestelden eisch, onmogelijk zonder spoorversmalling. Geheel anders is het met den Hollandschen spoorweg, die als een binnenspoorweg voor de verbetering der gemeenschap tusschen de meeste der Hollandsche steden werd aangelegd, en daarom noch bestemd, noch ingerigt is voor goederenvervoer op eene groote schaal. De groothandel zal daarvan in den regel geen gebruik maken, allerminst voor verzending van handelswaren naar buiten 's Lands.

Dit laatste punt werd door verscheidene leden ernstig betwist. Men moest, naar hun gevoelen, bij de beoordeeling der tegenwoordige voordragt van de onderstelling uitgaan, dat ook de aanhangige wet wegens de concessien der Noorder- en Zuiderspoorwegen tot stand kwam, en dat derhalve binnen een niet ver verwijderd tijdsbestek Rotterdam regtstreeks en onafgebroken met België en Frankrijk op versnelde wijze verbonden zou zijn. Voor dat geval was het voor den Amsterdamschen handel van een wezenlijk belang, dat van zijnentwege bevrachte goederenwagens over Rotterdam in de aangeduide rigting konden voortloopen; wat zonder spoorversmalling dan toch onmogelijk ware. Bleef de spoorversmalling achterwege en wierden daarentegen de door de Regering voorgestane spoorweglijnen aangelegd, Amsterdam zou, meer dan thans, reden hebben zich over afsluiting van het groote spoorwegnet te beklagen.

Van de andere zijde werd geantwoord, dat, ook in [illegible] punt, het goederenvervoer uit Amsterdam naar België en Frankrijk niet langs den Hollandschen, maar langs den Rhijnspoorweg plaats zou hebben. Maar zelfs indien men zich daarin bedroog en derhalve door den tijd de Hollandsche weg in 't genot kwam van een zeer uitgebreid goederenvervoer, zou het nog de vraag zijn, of spoorversmalling op dien weg zóó zeer in het algemeen belang wierd geëischt, dat op grond daarvan het toekennen van een aanzienlijk Rijkssubsidie te regtvaardigen ware.

§ 2. De spoorwegversmalling, waarvan hier sprake is — ook de voorstanders der wet stemden het gaarne toe — is zonder waarde, tenzij de Hollandsche spoorweg aan zijne beide uiteinden met de andere, reeds bestaande of nog aan te leggen spoorweglijnen verbonden worde. Maar nu is, naar veler gevoelen, deze aansluiting hoogst onzeker. Van het tot stand brengen eener verbinding tusschen den Hollandschen en den Rhijnspoorweg te Amsterdam is in de Memorie van Toelichting niet dan in een verwijderd verband sprake, zonder aanwijzing hoe die tot stand zal komen. De verbinding van den Hollandschen en den Zuiderspoorweg te Rotterdam wordt afhankelijk gesteld van de goedkeuring der voor dien laatsten weg verleende concessie, bij welke de Regering zich de bevoegdheid tot het opleggen van dit werk aan de concessionarissen heeft voorbehouden. De Memorie spreekt voorts van de verbinding van den Hollandschen met den Rhijnspoorweg te Rotterdam als van een werk, waarvan het nog onzeker is ten wiens laste de uitvoering zal worden gebragt. Zij gaat zelfs verder, en redeneert in de onderstelling, dat de aansluiting van den Rhijnspoorweg te Rotterdam achterwege blijven mogt. Beide gezegden hebben bevreemd en tot ernstige bedenking aanleiding gegeven. Volgens art. 9 harer concessie is de Rhijnspoorwegmaatschappij niet enkel tot den aanleg van een zijtak van Utrecht naar Rotterdam, maar ook tot het brengen van den weg door eene vertakking tot nabij het station van den Hollandschen spoorweg verpligt. In 1852 had zij nog geene dier beide verbindtenissen gestand gedaan. Vooral ook met het oog op de laatste werd, gelijk uit de gewisselde stukken blijkt, in de wet van 29 mei 1852 (Staatsblad n.° 118), die de overeenkomst wegens de spoorwegversmalling bekrachtigde, uitdrukkelijk vermeld, dat de bekrachtiging plaats had onder voorwaarde, dat de Maatschappij alle op haar rustende verpligtingen, uit die overeenkomst en de acte van concessie voortvloeijende, getrouwelijk nakwam. In weerwil derhalve van de uitdrukkelijke bepaling eener concessie, welker getrouwe nakoming naderhand als voorwaarde van eene toegekende gunst is gesteld, gaat de Regering thans van het denkbeeld uit, dat de spoorwegverbinding te Rotterdam ten laste van anderen dan de Rhijnspoorwegmaatschappij kan worden gebragt, of zelfs dat die Maatschappij nimmer aan hare verpligting omtrent het tot stand brengen der verbinding zal behoeven te voldoen. Men kon zich van zoodanig prijsgeven van het regt van den Staat geen goed denkbeeld maken, en vroeg op welke gronden of voorwendsels de Rhijnspoorwegmaatschappij zich tot nu toe aan het ten uitvoer brengen der verbinding onttrokken heeft. Voor zoover de Maatschappij zich er op beroepen mogt, dat voor de voltooijing van dit werk geen termijn is gesteld, zou zoodanig beweren niet dan als eene spitsvindige uitvlugt te beschouwen zijn. De geheele zamenhang der concessie van 1845 brengt blijkbaar mede, dat de verbinding te gelijk met den zijtak van Utrecht naar Rotterdam had moeten tot stand zijn gebragt. Reeds sedert verscheidene jaren derhalve is de Maatschappij met opzigt tot het vervullen eener op haar rustende verpligting in gebreke. Indien de Regering vroeger beweren kon, buiten magte te zijn om de Maatschappij te dwingen tot het in acht nemen der voorwaarden van hare concessie, komt zulk eene redenering na het tot stand komen der wet van 21 augustus 1859 (Staatsblad n.° 98) niet meer te pas.

§ 3. In verband met het voorafgaande meenden verscheidene leden ook de tijdigheid van het gedane voorstel te moeten betwisten. Het is bij de Vergadering ingekomen op een tijdstip, dat het er op aankomt, zeer veel millioenen uit 's Rijks schatkist voor den aanleg of de voltooijing van spoorweglijnen af te zonderen. Was het raadzaam, die offers nog te vermeerderen met de hier in aanmerking komende anderhalf millioen? Aan de uitgaven van dezen aard moest toch eindelijk eene grens worden gesteld. Eigenlijk rustte de voordragt der Regering op het denkbeeld om eerst en vooraf, met zeer krachtige ondersteuning van Staatswege, de spoorversmalling tot stand te helpen brengen, en vervolgens aan de aansluiting te denken. Het scheen raadzamer de zaak om te keeren, en dan eerst de spoorversmalling ter harte te nemen, als de aansluiting inderdaad bestond of genoegzaam verzekerd was.

Op deze bedenking werd geantwoord, dat het ware tijdstip voor de spoorversmalling thans dáár was. Die spoorversmalling, men herhaalde het, moest in verband met de andere aanhangige spoorwegplannen, vooral ook met de concessie voor den Zuiderspoorweg, worden beschouwd. Wierd die concessie bekrachtigd, dan behoorde de mogelijkheid niet te bestaan, dat de Hollandsche steden, ten gevolge der verkeerde inrigting van den spoorweg die ze verbindt, van gemeenschap met het groote spoorwegnet uitgesloten bleven. Hoe belangrijk de som ook ware, voor de spoorversmalling af te zonderen, de tegenwoordige toestand der schatkist liet toe, ook daarin te voorzien. De Hollandsche Spoorwegmaatschappij is met den aanvang van dit jaar te rade geworden tot eene geheele vernieuwing van het bestaande spoor over te gaan. Laat men haar daarmede voortgaan en blijkt dan later, dat het algemeen belang de spoorwegversmalling toch vordert, dan zullen vergeefsche kosten gemaakt zijn, en zal de Staat, die de versmalling zoo niet geheel, dan toch voor verre het grootste gedeelte voor zijne rekening behoort te nemen, tot nog grootere uitgaven uit dezen hoofde gedwongen zijn.

§ 4. Maar, vroeg men, bestaat er, de noodzakelijkheid en tijdigheid van den maatregel eens aangenomen, dan werkelijk voor den Staat verpligting om de kosten der spoorwegversmalling te dragen of te helpen dragen? In zoo ver werd deze vraag eenparig ontkennend beantwoord, als men het er over eens was, dat hier aan geene stellige aanspraak, aan geene op den Staat rustende regtsverpligting te denken viel. Maar er waren dan toch vele leden, in wier oog redenen van billijkheid allezins voor eene krachtige tegemoetkoming van Staatswege pleiten.

(*Wordt vervolgd.*)

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.